

TBMM
Kütüphanesi

Yer : 1985-4512

Yıl :

Cilt :

Ksm :

Kop :

Dmbs : *7302834*

KÜTÜPHANEDEN DIŞARI
ÇIKARILAMAZ

Esas: 1960/18

SABIK MECLİS REİSİ REFİK KORALTAN VE SABIK MALİYE
VEKİLİ HASAN POLATKAN'IN DÖVİZ TAHSİSİ
SUİSTİMALİ DURUŞMASI

B İ R İ N C İ O T U R U M

(21/11/1960 Pazartesi)

Açılma saati: 9.35

1-	Yüksek Adalet Divanı Başkanı	:	Salim Başol
2-	" " " Üyesi	:	Selman Yörük
3-	" " " "	:	Hasan Gürsel
4-	" " " "	:	Ferruh Adalı
5-	" " " "	:	Kemal Gökçen
6-	" " " "	:	Hıfzı Tüz
7-	" " " "	:	Ali Doğan Torun
8-	" " " "	:	Mehmet Çokgüler
9-	" " " "	:	Adil Sanal
1)	" " " Başsavcısı	:	Altay Ömer Egesel
2)	" " " " Yardımcısı	:	Ahmet Bayrak
3)	" " " " "	:	Necdet Darıcioğlu
4)	" " " " "	:	Servet Tüzün

Zabıt Kâtibi. : Şakir Doğanay

BAŞKAN - Duruşmanın tam zamanında başlayamaması, hava bozukluğundan ileri geldi.

Sanıklar getirildiler, bağlı olmyarak yerlerine alındılar. Müdafiler hazır. Yassıada'da duruşma salonunda açık olarak duruşmaya başlandı.

Sanık Refik Koraltan müdafileri; Orhan Apaydın, (burada).

Sanık Hasan Polatkan müdafileri; Hüsamettin Cindoruk (Burada), Bedri Köker (Yok), Saffet Nezihi Bölükbaşı (Burada).

(Avukatlardan Ayhan Timurtaş'a hitaben:) Sizin vekâletnameniz yok. Kimin müdafii iseniz çıkın mikrofonda söyleyin, listeye yazılmamış.

MÜDAFİ AYHAN TİMURTAŞ - Koraltan'ın.

BAŞKAN - Yüksek Soruşturma Kurulunun 16/10/960 tarih, Esas 22, karar 21 numaralı son tahkikatın açılmasına dair karar okunacak.

(Karar okundu).

BAŞKAN - Sanık Refik Koraltan sorguya çekildi.

SANIK REFİK KORALTAN - Muhterem Reis beyefendi, Yüksek Adalet Divanının huzuruna kadar getirilmiş olan bu hadisenin sebebini, mahiyetini müsaadenizle arzedeceğim.

Alınan dövizin, şimdi dinlediğim kararnamede işaret edildiği şekilde müsaadesi alınan dövizin maksadın dışında harcanmak suretiyle Türk Parasının Korunması Hakkındaki Kanun hükmünün gerek esas, gerek usul bakımından yerine getirilmediği mevzuudur.

BAŞKAN - İhlâl edildiği.

SANIK REFİK KORALTAN - Şimdi müsaadenizle paranın alınması ve miktarı sebebi ve nihayet kararnamede izah edildiği gibi Türk Parasının korunmasının temini maksadıyla çıkan kanun hükmünün usul bakımından yerine getirilip getirilmemesi hususlarını arzedeceğim.

Bu para kararnamede de ifade edildiği gibi şu sebepten alınmıştı: 14 yıldan beri ağır bir felce müptela olan ve geçen yıllarda bir de mühlik fıtık rahatsızlığı geçiren ve nihayet geçen sene göğsünde beliren kanser arazi dolayısıyla çok mühim ve hayatı bir ameliyat geçiren eşimin, doktorların tavsiyesine göre tedavisile hayatının mümkün olduğu kadar idamesi hususunda gerektiği zaman sıhhi malzeme ve vasıta temini için döviz alınması icabetmişti. O zaman, tarihini pek iyi hatırlamıyorum, Kalemî Mahsus Müdürü Bedri Akyüz'e Maliye Vekâletine usulen müracaat etmesini ve kâfi miktarda döviz alınması meselesini takip etmesini söylemiştim. Zannederim, bu arada bir az vakit geçti. Almanya'nın (Erlangen) şehrinde Doçent olan ve her yaz ailesini ziyaret etmek üzere madam ile Türkiye'ye gelen ve Asabiye Mütihassısı bulunan Turan İtil, her vakit olduğu gibi kendisi asabiyecidir, mütihassıdır, gelir hanımı muayene eder. Son muayenelerinde bir gün bana doktor gelerek dedi ki; Hanımın durumu çok ciddi ve vahimdir, kendisine rontken radyoloji tedavileri yapılıyor, bazan hafif bir öksürme üzerine bağırsakları göbeğinden dışarı çıkacak gibi oluyor, asepsi, antisepti edecek hakiki bir bakıcıya ihtiyaç var, Gördüm dedi etrafındakileri. Yazık. Ondan sonra dedi ki; Madam umumi vaziyeti görmüş, perişanlık geçiriyor, hakikaten 14 seneden beri devam ediyor, hanımla görüşmüş Madam; beni, şu iptidai tedavîcilerin elinden kurtarmak için ne yapmak mümkünse yapınız demiş. Eğer siz de muvafakat ederseniz Almanya'ya döndüğü vakit Madam, bu evin hanımını tedaviye yarıyacak bir hemşire bulur, gönderir. 14 yıl baş vurmadığım çare, teşebbüs kalmadı. Bununla beraber bu hususta meşgul olursanız teşekkür ederim dedim. Almanya'ya döndüğü zaman Gazeteye ilan vermişler ve 50 kadar da talip çıkmış, bu 50 talip içinden 8 - 10 tanesinin ismini, resmini ve hal tercümelerini yollamıştı. Bunların içerisinden, bulunduğu şehirde mazbut şöhreti olan bir Avukatın iyi tahsil görmüş, terbiyeli, iyi bir aile çocuğunu tavsiye ediyorlardı. Geldiler, muhabere ettiler, uzadı ve nihayet dedim ki, (siz görüyorsunuz, evimizi biliyorsunuz, gerek sıhhi bakımdan, tedavi bakımından, gerekse çığırından çıkan idare bakımından faydalı olacaksa gönderiniz) işte o sırada bir mektup geliyor, diyorlar ki şartları şudur: Bilhassa tercih ettiğimiz aile çocuğudur, hemşirelik şartlarını haizdir, onunla altı aya münhasır kalmak üzere bir mukavele yapacağız. Burada 200 - 250 mark verilecek ve bu kadın evin tanzimi ve hanımın sıhhi durumu ile alâkadar olacak ve tedavi yapacak.

BAŞKAN - Altı ay için.

SANIK REFİK KORALTAN - Zaten konsültasyon yapan doktorların

tavsiyesiyle lüzumlu dövizin alınması için usulen müracaat etmiştim. Bu parayı alalım, maksat dışında sayılmaz, çünkü tedavi maksadiyle gelecektir, hayat bahis mevzuudur dedi. Hakikaten Allah kimsenin başına vermesin, görülecek ve üzerinde dikkatle durulacak bir şeydir.

500 dolar için lâzım olan parayı bana veriniz, bu döviz alayım, aynı maksat için göndeririz, aylık ücretlerini de ayrıca veririz, matluba muvafık çıkmazsa geri gönderirsiniz, dedi. Ben kendisine çok itimat ederdim. 10 sene yanımda arkadaşlık etti. Namuslu, titiz, hassas bir arkadaşdır ve bu işlerde çok dikkatlidir, dedim. Bedri bir iş çıkmasın aman efendim dedi. Aynı maksat tedavi maksadiyle gelecek. Böylece Maliye Vekâletinden 500 doları alıyor. Bunun mukabili iki bin kûsur mark tutuyor. Bu parayı Erlongen şehrinde bulunan Dr. Turan İdil'e gönderiyoruz ve her ay tecrübe devresinde bizim müsaademiz oldukça parayı ay nihayetinde ödersiniz, diyoruz.

Şimdi hâdise böyledir, esas budur. Bir defa 500 dolar müsaadesi usulüne tevfiikan alınmıştır.

BAŞKAN - Dövizin alınmasında ihtilâf yoktur, usulüne tevfiikan alınmıştır, . Sarfında...

SANIK REFİK KORALTAN - Efendim, iddia makamı ile mutabıkız. Aldığı zaman tutarı 2100 Mark, bu maksada yani tedavi için getirilecek bu hemşireye verilmiştir. Burada Yüksek Soruşturma Kurulunda da durdular, dediler ki: bu maksatla kullanacağın zaman yeniden müsaade alman usulden idi, esasında doğrusun, vallahi efendim, kendisine; çok güvendiğim, titiz, kendi haysiyeti, kendi işini koruyan, bir insan dikkati ile hareket eden, bedahatı üzerinde olan bir itimat neticesi.. Aynı maksatla tedavi maksadı ile getirilmiştir; maksat dışı safha yoktur. Bu itibarla Türk Parasının Korunması Kanunun hükmüne göre müsaade alınmış ve sarf zamanı usulen haber vermek lâzımmış. Bunu da Bedri beyin eksiksiz yaptığına inanıyorum. Tahmin ederim ki, eğer ifadesine müracaat edilir ise, bu maruzatımı Bedri Akyüz teyit edecektir.

Şimdi meselenin aslı ve mahiyeti sadece bir usule riayet edilip edilmemesi keyfiyetidir. Bunun takdirini yüksek hey'etinize bırakıyorum efendim.

BAŞKAN - Peki.. Şimdi, böyle sıhhi malzeme alacağız diye usulen 500 dolar alınmasında ihtilâf yok. Bu dâva mevzuunun dışındadır. Ancak, bu şekilde alınan dolarları maksat dışında ve hizmet ücreti olarak transfer etmek mümkün değil. Sıhhi malzeme tedaviye girmez. Gelen Barbara mütehassıs doktor değil, nihayet Alman i-i-i imiş.

SANIK REFİK KORALTAN - Almandır ve yüksek tahsil görmüştür. Antisepsi usullerini bilir.

BAŞKAN - Hatıra defterinizde Almancayı, İngilizce'yi, Fransızca'yı ve İtalyanca'yı ana dili gibi konuşuyor demişsiniz. Alman olduğuna göre Almancayı gayet tabii olarak konuşacaktır. Diğer üç dili de ana dili gibi konuşuyormuş. Türkiye'ye gelen Barbara yüksek tahsilli dahi olsa nihayet bir Tıp mensubu ve mütehassıs bir doktor değildir. Eşiniz Almanca biliyor mu ? Barbara'nın bildiği lisanlardan birisini biliyor mu ?

SANIK REFİK KORALTAN - Ben Almanca konuşurum.

BAŞKAN - Siz değil, hanım biliyor mu ?

SANIK REFİK KORALTAN - Hanım da ifadeyi meram edecek kadar Fransızca konuşur.

BAŞKAN - Bir Türk hemşire tedarik edilseydi, eşinizde maksadını daha güzel anlatır ve bu hemşire de gelip daha çabuk muhitine intibak ederdi.

SANIK REFİK KORALTAN - Muhterem Reis bey !. mesele dıştan mütalâa edilince hakikaten söyledığınız varit, fakat bir de iç yüzünü mütalâa edince işin vahameti meydana çıkıyor. Çünkü çok rahatsız...

BAŞKAN - Yatalak bir halde hasta, perişan. Memlekette bir Türk hemşiresi, hastabakıcısı tedariki de mümkün. Ankara'da İstanbul'da yetişmiş, eli her işe yatkın Türk hemşiresi bulmak mümkün ve hastanın işlerine intibakı, Barbara'dan daha kolay ve mümkün iken...

SANIK REFİK KORALTAN - Bunun tecrübesini yaptık. En çok 15-20 günden fazla kalmadı.

BAŞKAN - Şimdi, o şekilde alınan dolarların hizmet işleri için tahsisine kanun müsait değil. Barbara'nın hizmetine mukabil ücret olarak tahsisine kanun müsait değil, ne diyorsunuz buraya ?

SANIK REFİK KORALTAN - ?

BAŞKAN - Yani diyorum ki, sıhhi malzeme getireceğim diye alınan doların Barbara'nın hizmet ücreti tahsisine kanun müsait değildir.

SANIK REFİK KORALTAN - Bunu biraz evvel de arzettim.

BAŞKAN - Bedri Akyüz öyle mütalâa etmiş. Onun da bileceği bir şey değildir.

SANIK REFİK KORALTAN - Bu da, tedavi maksadıyledir.

BAŞKAN - 6 ay gelecek.. Barbara mütehassıs bir doktor değil, 6 ay gelince hanımınıza ne faydası olacaktır ? Şifa mı görecektir ? Yok...

SANIK REFİK KORALTAN - Kabiliyeti tedavi...

BAŞKAN - Tedavi bilmiyor, Barbara'nın tedavi ile bir alâkası yoktur. Hanımda olan hastalıkların mütehassısı değildir.

Şimdi, 250 Deuche Mark Almanya'da veriliyormuş; 250 Türk lirası da burada veriliyormuş. 250 Deuche Mark Almanya'da gösterdiği adrese veriliyormuş, Doktor Turan delâletiyle, 250 Türk lirası da burada ödeniyordu. Kaç ay kaldı ?

SANIK REFİK KORALTAN - 2,5 ay kaldı.

BAŞKAN - Yani iki buçuk ayda 500 Doyçamark oraya gitti. 500 lirada burada verildi. 500 dolar da daha alacağı var.

SANIK REFİK KORALTAN - Şurasını bir defa daha arzedeyim. Bu para evin tanzimi hususunda verilen paradır.

BAŞKAN - Barbara eve çeki düzen verecek öyle mi ?

SANIK REFİK KORALTAN - Evet, ev işlerinin tanzimiyle meşgul olacak.

BAŞKAN - Sanık Refik Koraltan'ın Yüksek Soruşturma Kurulunda alınan ifadesi okunacak.

Şimdi vesikayı okumadan Hasan Polatkan'ı sorguya çekiyoruz:

Siz böyle alınan dolarlarla hiç bir eşasa isnad etmeden ve talimatnameye uygun taahhütname alınmadan sıhhi malzeme getireceğim diye talep edilen döviz, bir araştırma yapmadan sırf kalem mahsus müdürünün müracaatı üzerine "uygun" diyerek, verdirmişsiniz. Böylece vazifenizi suistimal ettiğiniz iddia ediliyor.

SANIK HASAN POLATKAN - Efendim, daha evvel Refik Koraltan rica etmişti. Böyle böyle, Bedri bey ile bir talepte bulunacağım diye. Bedri Akyüz müracaatı getirdi, hasta var anlaşıyor ve sıhhi malzeme alınacağından bahsediliyordu. Bu talepte. Hakikaten Refik Koraltan'ın hanımının felçli olduğunu da bilmekteyim. Bunun üzerine, "uygundur" diye yazdım. Bedri Akyüz aldı gitti. Yok taahhütname alınsın, yok permisi kayıtlı olsun, bunları müracaatın altına yazmak usulden değildir. Fakat asıl yanlışlığın nerede olduğunu soruşturma esnasında kısmen muttali oldum. Bedri Akyüz bunu, Vekalet Kambyo Müdürlüğüne götüreceği yerde Ankara Kambyo Müdürlüğüne götürmüş. Bunu da Soruşturma'da öğrenmiş oldum. Vekalet Kambyo Müdürlüğüne götürmüş olsaydı, taahhütname almak ihmal edilmeyecekti. Ankara Kambyo Müdürlüğüne götürmüş, almış.

BAŞKAN - Ankara Kambyo Müdürlüğü ile Vekalet Kambyo Müdürlüğü arasında fark nedir ?

SANIK HASAN POLATKAN - Hizmetler taksim olunmuştur. Ankara Kambyo Müdürlüğü harice çıkacaklar için döviz verir. Sıhhi malzeme dövizini Vekalet Kambyo Müdürlüğü verir. Formaliteli işler Vekalet Kambyo Müdürlüğüne havale edilir. Onun için taahhütnameyi oradan alması lazım geliyordu.

BAŞKAN - Başka ? Bu kadar mı ?

SANIK HASAN POLATKAN - Şahsî olarak bu işlerde bir kusurum yoktur.

BAŞKAN - Refik Koraltan'ın, böyle sıhhi malzeme getireceğim diye aldığı müsaadenin neticesinde doları Barbara'nın hizmetine tahsis etmiş olmasında yolsuzluklar yok mu ?

SANIK HASAN POLATKAN - Mevzuata göre uygun değildir. Vekaletten ayrıca müsaade almak lâzım gelir.

BAŞKAN - Müsaade verilebilir mi idi ?

SANIK HASAN POLATKAN - İşin, bir hususiyeti mevcut ise.

BAŞKAN - Hayır, Barbara yüksek tahsilli, lisan biliyor, biraz da daktilo; böyle hastalıktan anlıyan bir ihtisası yok. Yani Barbara gibi bir hanıma böyle ücret mukabili tahsis yapılabilir mi?

SANIK HASAN POLATKAN - Belki, kendilerinden bir rapor isteyecektik.

BAŞKAN - Doktor değil, Barbara Doktor değil. Tahsilli ve 3 lisan biliyor Almanca'dan başka.. Biraz daktilo yazıyor. Biraz da ev işlerinden anlıyor. Yani dinlediğiniz hatıra defterinde evsafını yazmış olduğunuz bir kadın için hizmet tahsisi yapılabilir mi?

SANIK HASAN POLATKAN - Mücerret lisan bilmiş olması tahsise vesile teşkil etmiyebilir.

BAŞKAN - Etmez. Etmiyebilir değil. Peki siz oturun efendim.

(Sanık Refik Koraltan'ın Hususi Kalem Müdürü Bedri Akyüz imzasını taşıyan 11/11/1959 tarihli Döviz talepnameşi okundu).

BAŞKAN - Sanık Refik Koraltan : Şimdi okunan yazıyı dinlediniz. Bu müracaatta tedavi yok, sıhhi malzeme diyor. Kaldı ki; Tedavi diye bir ilâvede olmuş olsa idi celbedilen "Barbara"nın tedavi ile alâkası olmadığına göre her bakımdan maksat dışında sarfedilmiştir. Ne diyorsunuz ?

SANIK REFİK KORALTAN - Arzettim. Bedri Akyüz aynen şunu söylemiştir Bu sıhhi malzeme döviz tedavî maksadı ile alınmış bir paradır. Bunun bu işe tahsisinde hiç maksat dışı sarfiyat bahis mevzuu olamaz. Bende itimat ettiğim için bu işin hallini kendisine bırakmıştım.

BAŞKAN - Tedavî yok. Olsada hizmetine döviz tahsis ettiğiniz Barbara'nın tedavi ile bir alâkası olmaması icap eder. Nihayet bir hasta bakıcı, Hemşire falan değil. Halbuki eşiniz yatalak haline geldiğine göre gayet derin bir ihtisasa tâbi tutulması icap eden bir hasta.

SANIK REFİK KORALTAN - Geçen sene Kanseri ameliyatı da geçirmişti. Doktorların tavsiyesi ile Enjeksiyonlar yapılacaktı.

BAŞKAN - İyi ya. Ankara'da, İstanbul'da bir çok hastahaneler var. Burarlarda yetişmiş mütehassıs eli yatkın hastabakıcı ve Hemşireler var.

SANIK REFİK KORALTAN - Muhterem Reis bey, onları da tecrübe ettik.

BAŞKAN - Yani Barbara'nın celbi maksat dışı. Tamamen hanımınızın bakımı dışında, bir maksat tahtında celbedilmiş olacaktır. Başka türlü izahı mümkün değildir.

SANIK REFİK KORALTAN - ?....

BAŞKAN - Sanık Refik Koraltan, hatıra defterinin 14,18 Şubat günlerine ait sahifelerdeki yazıları okunacak. Fotokopileri var, kendisine gösterin. Barbara'nın geldiği gün yazmışsınız.

(Sanık Refik Koraltan'a notlarının fotokopisi gösterildi).

SANIK REFİK KORALTAN - Not benim. Soruşturma Komisyonunda da gördüm.

BAŞKAN - Notları okuyunuz.

(Notlar okundu).

BAŞKAN - Almanca zaten kendi dilidir.

SANIK REFİK KORALTAN - Vasıf vermişim.

BAŞKAN - Okumaya devam edin.

(Sanık Refik Koraltan'ın hatıra defterinden bir pasajın okunmasına devam edildi).

BAŞKAN - Diğerini de okuyun !

(Sanık Refik Koraltan'ın 18/Şubat/ Pazar tarihli hatıra defterine ait ikinci pasaj okundu).

BAŞKAN - Bilirkişi Sabih Gider'in raporu okundu.

Şimdi siz de, oturun. Bilirkişinin raporu okunacak.

(Bilirkişi raporu okundu).

BAŞKAN - Sanık Hasan Polatkan, başka işlerde de böyle sırf bir müracaatla hiç bir şey almaksızın "Uygundur" denebilir mi ?

SANIK HASAN POLATKAN - Servisine havale ederiz.

Bu mevzuu bildiğim için, rahatsız olan hastayı bildiğim için uygun olduğunu tasvip ettim. Tanımadığım bir şey olsa, uygundur diyemem.

BAŞKAN - Ne dersiniz ?

SANIK HASAN POLATKAN - Servise bırakırım.

BAŞKAN - Okumaya devam edelim.

(Bilirkişi raporunun 19/2/1959 tarihli kısmının okunmasına devam edildi).

BAŞKAN - Sanık Refik Koraltan, şimdi Barbara'yı mürebbiye olarak istemişsiniz. Barbara'nın elinde hemşire olduğuna dair diploma var mı ? Olsa dahi tahsis yolsuzdur ya böyle bir diploma var mı ?

SANIK REFİK KORALTAN - Bunu umumî olarak arz etmiştim evvelce. Yüksek tahsil görmüş, hastabakıcılığı bilir ve ev idaresi tanziminden anlar diye elinde diploması mevcuttur.

BAŞKAN - Almanya'da iş ve işçi Bulma Kurumundan ayrılmış mütehassıs hemşire değil, olsa bile tahsiste yolsuzluk var.

Devam ediniz !

("Tahkikat esnasında" diye başlanarak bilirkişi raporunun tekrar okunmasına devam edildi).

BAŞKAN - Bilirkişi raporunda "Bu iş için döviz tahsisine kanunî imkân yoktur" deniyor. Ne diyorsunuz ?

SANIK REFİK KORALTAN - Arzettim. Ben Bedri beye havale ettim. Sabık Maliye Vekili de buradaki ifadesinde hastanın 15 seneden beri durumunu bildiğim için tahkike lüzum görmedim ve onun için muvafıktır dedim, diyor.

BAŞKAN - Devam ediniz ? (Muhtelif sorulara cevaben diye bilirkişi raporunun okunmasına devam edildi).

BAŞKAN - Sanık Refik Koraltan : Şimdi Hususi Kalem Müdürü Bedri'nin yazılı müracaatına ve ifadesine göre zaten böyle, Almanya'dan bir hizmet için kadın celbi mevzubahis değil, yazılı müracaatında ve ifadesinde, gelen Barbara'nın da diğer vasıflarını yazıyorsunuz, yazıyorsunuz da şöyle hizmet eder, inşallah falan diye böyle bir vasfını yazmıyorsunuz, diğer vasıflarını yazıyorsunuz. Barbara'nın diğer vasıflarını yazıyorsunuz. Hastayı gördü bu gibi hastaları iyi ettiğini söyledi falan diye, mütehassıs bir hemşire olduğu hakkındaki intibainızı yazmışsınız. Barbara'da böyle bir vasıf yok.

SANIK REFİK KORALTAN - Geldikten sonra hizmetini teemmül edecektim, hastanın tedavisi için faydalı olup olmadığını teemmül edecektim.

BAŞKAN - Okuyunuz.

(Okumağa devam edildi) "Mektubun son kısmında..."

BAŞKAN - Sanık Hasan Polatkan sorguya çekildi. Hususi Kalem Müdürünün müracaatını ve bir de şimdi Bilirkişinin raporunda temas edilen taahhütnamenin ilişik olması icap etmez mi ?

SANIK HASAN POLATKAN - Hayır efendim. Bu serviste.

BAŞKAN - Böyle tamamen mücerret bir taleple (Uygundur) demişsin. Bu, servisleri âdeta takyid etmez mi ?

SANIK HASAN POLATKAN - Taahhütname bir matbua halindedir. Serviste bulunmaktadır. Müracaatta muayyen yerini doldurup imza edilecektir.

BAŞKAN - Siz mücerret müracaata uygun demiş olduğunuz. Servisleri bu takyid etmez mi ? Artık taahhütnameye lüzum yoktur mânası çıkmaz mı ?

SANIK HASAN POLATKAN - Çıkmaz. Esasen taahhütname almak lâzım gelen servise müracaat getirilince taahhütname almak suretiyle icra edecektir.

(Raporun "Hiç bir esasa istinad etmeden" kısmının okunmasına devam olundu).

BAŞKAN - Varit olup olmadığı; hasta sahibini ve hastayı tanıyorsunuz, ayrıca araştırmaya lüzum görmediniz.

SANIK HASAN POLATKAN - Evet, 500 doların mevzu dışında kullanılması...

BAŞKAN - Dosyada mevcut vesikalar için bir ihtilâf yok.

Sorgu itibariyle sorulacak bir şey var mı ?

BAŞSAVCI - Refik Koraltan hakkında bir sual soracağım: Kendisi ilk ifadesinde diyor ki, ilaç için alınan paradan 500 lirayı Barbara'nın maaşlarına tahsis ediyor ve bu suretle muamele yapılması için emir verdim, diyor. Halbuki buradaki ifadesinde tam bunun tersini söylüyor. Suçu Bedri Akyüz'e yüklemek istiyor. Eski ifadesiyle şimdiki ifadesi arasındaki mübâyenetin neden ileri geldiğinin sorulmasını istiyorum.

SANIK REFİK KORALTAN - Affınızı rica ederim, anlıyamadım.

BAŞKAN - Yüksek Soruşturma Kurulundaki ifadenizle buradaki ifadeniz arasında bir mübâyenet var. Bu 500 doların Barbara'ya tahsisi sizin tensibinizle olmuş. Halbuki burada Bedri Akyüz yapmış gibi söylediniz. Şimdi eski ifadenizi okuyacağız dinleyiniz ?

(Sanık Refik Koraltan'ın Yüksek Soruşturma Kurulundaki ifadesi okundu).

BAŞKAN - İfadenin bu kısmında geçen bu ikiyüzlü Doyçe markın Türk parası mukabili nedir ? Hasan Polatkan daha iyi bilir cevap versin.

SANIK HASAN POLATKAN - Efendim, orada sorulduğu vakit birden idrak edemedim.

BAŞKAN - Diyorum ki, 250 Doyçe Mark kaç Türk lirası eder ?

SANIK HASAN POLATKAN - Bir mark 120 kuruştur.

BAŞKAN - Şu halde ne kadar ediyor ? 300 lirayı falan buluyor. Şimdi asıl ihtilâf noktası başka, dinleyinokunsun.

(İfadenin okunmasına devam edildi). "Dövizleri kısmen hanımın ilaç parasından....")

BAŞKAN - Yani sıhhi malzeme için aldığınız doları Barbara'nın ücretine tahsis ettim diyorsunuz, bu ifade ile suçu kabul ediyorsunuz.

SANIK REFİK KORALTAN - Bunu arz ettim Muhterem Reis beyefendi. Bedri Akyüz'ün ifadesine istinaden, aynı maksada müteveccih olduğu için kabul ettim. Ve yine de kabul ediyorum.

BAŞKAN - İfadeniz sırasında Bedri Akyüz yok. Bedri Akyüz sizin talimatınızla hareket edecek.

(Savcı'ya hitaben:) Başka sualiniz var mı ?

BAŞSAVCI - Hasan Polatkan'dan soruyorum. Tahsis edilen para 500 dolara tekabül ediyor. O zamanki kura göre aşağı yukarı 4500 liradır. Hangi ilaç olursa olsun, 4500 liralık ilacın bir hastaya getirilmiş olması yahut getirilmesinin talep edilmesini şüphe ile karşılamak iktiza ederdi. 4500 liraya acaba ne gibi nadide ilaçlar alınacaktır ki bu kadar para tutuyor, deyip, hiç olmazsa bunun bir listesini istemek iktiza ederdi. Böyle bir listeyi istemiş. Amma, mevzuata göre bir evraka uygundur diyebilmesi için evvelâ onun müstenidatının tetkik edilmiş olması lâzımdır. Halbuki; Bedri Akyüz'e verilen bir müzekkeredir. Binaenaleyh kendisinden şu noktanın sorulmasını istiyoruz:

Acaba, tekemmül etmemiş bir evraka hususi olarak "Uygundur" demek mutad mıdır, değil midir ?

SANIK HASAN POLATKAN - Efendim, bir defa münhasıran ilaç diye bir şey yoktur. Sıhhi malzeme deniyor. Arz ettim; Hastayı ya da bilen biliyordum. Onun için hasta mıdır, değil midir; ne vakitten beri hastadır, ne kadar sıhhi malzemeye ihtiyaç vardır? şeklinde bir soru irad etmeğe lüzum görmedim. Taahhütname alınması keyfiyeti doğrudan doğruya servise ait bir muameledir. Usuldendir. Taahhütname işi Vekilin işi değildir. Bilirkişi raporundaki bir noktada tebliğe tamamen aykırıdır, deniyor. Tebliğe tamamen aykırı değildir. Taahhütname alınması lâzım gelirdi. Noktasını koymak lâzımdı. Onun için tahsis tebliğe aykırı olarak kabul etmiştir, bu doğru değil.

BAŞKAN - Hastanın sahibini bilmeseydiniz servise havale ederdingiz. Şahsen tanıdığınız için (Uygundur) demekte beis görmediniz.

BAŞSAVCI - Bir sorumuz var efendim; Sanık Refik Koraltan o zaman Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı idi. Hasan Polatkan da Hey'eti Vekileye dahil bir aza idi. Gene dosyadaki evraklardan anlıyoruz ki; Evvelâ gazetelerle ilanlar yapılmış. 50 kişi müracaat etmiş bu 50 kişinin işinden 10 kişi resimlerini göndermiş ve bu resimlerin içinden Barbara seçilerek Türkiye'ye getirilmiş ve tabii kendilerinin Koraltan'la yakın münasebetleri vardı. Hariçten genç bir bayanın Refik Koraltan'ın evine gelmiş olması, hele yabancı bir kadının gelmiş olması, kendilerinin de manzuru olmuş olması iktiza ederdi.

Bu bayan geldikten sonra acaba kendilerine bir şüphe arız olmadı mı ? Bizim verdiğimiz ilaç ve malzeme müsaadesi ne oldu ? Onun yerine bu hanım geldi deyip de hiç olmazsa ilgilileri uyandırmak için bir muamele yapmış mıdır , yapmamış mıdır ?

SANIK HASAN POLATKAN - Böyle bir mürebbiyenin, hemşirenin gelmiş olduğundan malumatım yoktur. Konuşmalardan anlaşıldığına göre ikinci ayda gelmiş; o tarihten sonra Koraltan'ın evinde böyle bir şey olduğunu hatırlamıyorum.

BAŞKAN - Sizin soru itibarıyla soracağınız bir şey veya hut dosyada mevcut olup da okunmasını istediğiniz bir vesika var mı?

MÜDAFİLER - Yok.

BAŞKAN - Şimdi şahitlerin dinlenmesine geçiyoruz. Şahit Bedri Akyüz :

(Şahit Bedri Akyüz huzura alındı).

BAŞKAN - Adınız ?

ŞAHİT - Bedri Akyüz.

BAŞKAN - Babanızın adı ?

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Hüsnü.

BAŞKAN - Kaç doğumlusunuz ?

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - 1919.

BAŞKAN - Vazifeniz ?

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Mütakaidim.

BAŞKAN - Hâdise zamanında vazifeniz ?

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Büyük Millet Meclisi Hususi Kalem Müdürü idim.

BAŞKAN - Sanıkları tanıyor musunuz, hısımlık, akrabalık gibi şahadete mâni haliniz var mı ? Yemin edeceksiniz.

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Tanırım, şahadete mâni halim yoktur.

(Şahit Bedri Akyüz'e yemin ettirildi).

BAŞKAN - Sıhhi malzeme getirilmesi için müracaat etmişsiniz. Sanık Refik Koraltan'ın eşi için ? Nasıl oldu? Sıhhi malzeme mi, Doktor mu , Hemşire mi ?

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Efendim, ben Ankara'da verdiğim ifade de arz etmiş olduğum gibi; refikaları 15-16 senedir rahatsızdır. Nüzullüdür. Geçen sene de Kanserden ameliyat oldu, göğsünün bir tarafını aldılar. Onun için sıhhi malzeme ihtiyacı gösterilmiş olacaktır. 500 dolar kadar Malkye Vekilinden istenilen dövizle sıhhi malzeme getirilecekti.

BAŞKAN - Ne dedi ? Sıhhi malzeme mi dedi ? Malzeme ile beraber belki de mürebbiye mi dedi ?

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Mürebbiye sonradan geldi, efendim. Sıhhi malzeme diye aldık, müracaatımız şöyledir:

BAŞKAN - Sonra, nasıl sıhhi malzeme yerine Mürebbiye geldi?

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Mürebbiye değil, hastabakıcı bir kadına ihtiyaç görüldü. Kadının parasını sıhhi malzeme getirtmek için aldık, burada ödettik.

BAŞKAN - Doğru değil bu. Sıhhi malzeme için alınan paranın hariçte bir yabancının hizmetinde tahsisi doğru değil.

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Reis Bey söylediler.

BAŞKAN - Şu müracaat dosyasını verin, görsün. (Şahit müracaat dosyasına baktı).

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Evet efendim.

BAŞKAN - Yüksek Soruşturma Kurulundaki ifadenizde demişsiniz ki, bu bayan için döviz almak imkânsız olduğundan sıhhi malzeme için aldığımız dövizî oraya sarfettik.

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Efendim, bu kadının gelmesi mevzubahis olduğu zaman yapılan mukaveleye göre ücretinin bir kısmının Alman parası ödenmesi lâzım geliyordu. Bunun için de döviz tahsisi gerekiyordu. Nihayet Maliye Vekâletinden döviz müsaadesi aldık, bu parayı bu işe tahsis edelim, nasıl olsa tedavi için alınmıştır, dediler.

BAŞKAN - Bu kadın Doktor değildir, döviz verilmesi nasıl mümkün olabilir ?

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Belki mümkün olabilirdi.

BAŞKAN - Koraltan'ın ifadesine göre siz söylemişsiniz, nasıl olsa ilâç ve sıhhi malzeme için müracaat edildi, şeklinde guya siz de yol göstermiş gibi oluyorsunuz?

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Öyle olmadı efendim. Maliye Vekâletinden permiyi sorduk. Kendisi bu permiden versek olmaz mı acaba? dedi. Ben de usulüne muvafık olmaz dedim. Niçin usulsüz olsun, dedi. Hanımın rahatsızlığı için aldığımız bir dövizî yine hanımın rahatsızlığına tahsis ediyoruz, dedi.

BAŞKAN - Barbara hastayı nezaret edecek şekilde Doktor, mütehassıs doktor falan değil, hanım rahatsız, enjeksiyon filân yapacaktı değil...

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Enjeksiyon yapmak için değil, hanıma nezaret edecek, eve nezaret edecek, evin temizliğine falan bakacak.

BAŞKAN - Barbara Doktor değil, hanımda Almanca bilmiyor bir birinin de lâfını anlamaz. Bir Türk hemşiresi getirilse idi daha iyi olurdu.

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Olurdu efendim.

BAŞKAN - Gerçi burada da söylediniz amma Yüksek Soruşturma' da daha açık söylemişsiniz. Bakınız orada (Bu muamelenin doğru olmadığını biliyordum ve kendisine söyledim. Bana, ne olacak, nasıl olsa hanımın sıhhi malzemesi için alınmıştır, mahzur yoktur) dedi, diyorsunuz.

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Evet efendim, tamamdır.

BAŞKAN - Ne diyorsunuz sanık Refik Koraltan ?

SANIK REFİK KORALTAN - Aramızda konuşmanın bu şekilde sarıh olarak geçtiğini hatırlamıyorum. Fakat her halde esasta mutabık idik. Yani maksadın dışına harcanmıyacak, buda hanımın sıhhi malzemesi ve tedavisine taallük eden bir mevzudur. Mevzuu üzerinde hasbihalimizde mutabıktık kendisi ile.

BAŞKAN - Sanık Hasan Polatkan, bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK HASAN POLATKAN - Yok efendim.

BAŞKAN - Şahit Seyfettin Çelebi (Yok).

Şahit Günay Demiray.

(Günay Demiray huzura alındı)

BAŞKAN - Adınız ?

ŞAHİT - Günay.Demiray

BAŞKAN - Babanızın adı ?

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Mehmet.

BAŞKAN - Kaç doğumlusunuz ?

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - 1939.

BAŞKAN - Evlimisiniz ?

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Hayır.

BAŞKAN - Ne iş yapıyorsunuz ?

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Ankara Kambiyo Müdürlüğünde Takdiri Kıymet Seyahat servisinde memurum.

BAŞKAN - Sanık Refik Koraltan ve Hasan Polatkan'ı tanıyor musunuz, şahitliğe mâni bir haliniz var mı ?

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Tanırım, şahitliğe mâni bir halim yok.

BAŞKAN - Yemin ettireceğim.

(Şahide yemin ettirildi).

BAŞKAN - 500 dolarlık sıhhi malzeme getireceğim diye döviz alınmış. Döviz alan Refik Koraltan sıhhi malzeme değil, Almanya'dan Barbara isiminde bir kadını hizmetinde kullanmak üzere getirmiş. Sizin de şahit sıfatıyla bu işten malûmatınız varmış.

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Efendim; hâdiseye sebep olan talep; eski Vekil Hasan Polatkan'ın "Uygundur" parafı ile Müdürlüğümüze gönderilmiş olup benimde takdire müstenit seyahat servisinde çalışmam dolayısıyla tarafından permiler doldurulmuş ve sonradan alakalı tarafından aldırılmış olan bir muameleye aittir.

BAŞKAN - Halbuki bir taahhütname alınacakmış, sıhhi malzeme getireceğine dair ve icabında bu malzemeyi getirip getirmediğini tevsik edecek bir taahhütname alınacakmış.

ŞAHİT DEMİRAY - Benim bulunduğum servisin taahhütname istemeye hakkı yoktur. Vekilin "Uygundur" parafı ile bize intikal etmemiş olsa idi o zaman biz bakmaz Bakanlıkta bu işle meşgul ayrı bir servise gönderirdik, fakat Vekilin "Uygundur" emrini görünce taahhütname almaya lüzum görmedim. Taahhütname aramaya lüzum kalmadı.

Bu kısma ayrı servis bakar.Fakat bu hususi muamele görmüş-tür, uygundur, denmiş olduğundan benim kısmıma intikal etmiştir.

BAŞKAN - Böyle, uygundur, diye gelince taahhütname falan aranmaz mı ?

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Efendim, bu şekilde ilâç olarak veya başka bir sebeple yapılan taleplerde Kambyonun 30 dolara kadar selahiyeti vardır.Bu işle ayrı bir servis meşgul olmaktadır, taah-hütname istememektedir. Fakat, bu talep hiç Kambyo Müdürlüğüne uğramadan Maliye Vekilinin uygundur, mütalâası ile bize intikal etmiştir.

BAŞKAN - Uğraması lâzım değil mi ?

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - İlâç maksadı ile alındığı için bize ibraz edilmesi lâzım gelirdi.Fakat hususi muamele görmüştür.

BAŞKAN - Uygun deyince...

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Usulüne göre uygundur, veyahut taah-hütname alınarak döviz verilmesi diye bir şart konulmuş olsaydı alırdık.Vekil uygun deyince, verin demektir.

BAŞKAN - Başka işlerde de böyle mi olurdu, Vekil uygun deyince aranmaz mı ?

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Bir çok çeşitli talepler vardır. Bazılarına uygun derler, bazılarına şart koşarlar. Uygun deyince aranmaz.

BAŞKAN - Başka işlerde de böyle mi ?

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Usul böyledir. Böyle talepler az geçer. Ekseriya seyahat yazıları intikal eder. Bu gibi taleplerde hiç taahhütname istemedik. Çünkü ; bununla ayrı servis meşgul olur.

BAŞKAN - Yüksek Soruşturma Kurulunda daha esaslı şekilde söylemişsiniz. Sual soruluyor, cevap olarak (Maliye Vekili uygundur şeklinde talimat verdiği zaman, hiç bir vesika aramadan bunu yapar-dık) diyorsunuz.

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Evet, uygundur dediği zaman.

BAŞKAN - ("Uygun deyince, hiç bir taahhütname aramaya lüzum yoktur. Eğer "usulüne göre" tabirini kullanırsa o zaman belge isterdik. Buna bir teamül olarak devam ediyoruz. Biz de servisteki diğer arkadaşlar söyledi, dedi.") Ne diyorsunuz Hasan Polatkan ? Demin bende ilâştım. (Uygundur) deyince servisleri takyid etmişsi-niz dedim. Onun için taahhütname aranmamış ? Öyle diyor şahit.

SANIK HASAN POLATKAN - Şahit esasen kendisinin servisinde bu işe bakılmadığını söylüyor. Servisi bu işe bakmadığına göre, filan servise deye geri göndermesi lâzımdı. Alâkalı servise gidince taahhütname alınacaktı. Burada (Uygundur) kaydını görünce takdiri kıymet servisi permiye raptedip vermiş.

BAŞKAN - Alâkalı servise gönderilmesi lâzımdı. Ankara Kambiyo Müdürlüğü böyle yapmış. Mikdarı olduğu gibi kabul etmiş, bu dövizin verilmesini kabul etmiş. Diyor ki; buradaki ifadesine göre kendi servisine ait değildi, yapmıyacaktı, alâkadar servise gönderecekti diyor.

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Vekilin takdir etmiş olduğu dövize benim vazifem permi doldurmaktır.

BAŞKAN - Bakmıyacaktı, alâkalı servise gönderseydi, alâkalı servis bu taahhütnameyi elbette alırdı diyor.

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - O zaman bu döviz ayni şekilde kabul etmemeleri lâzımdı. Kambiyoya havale etmiş olsalardı ancak 30 dolar verilebilirdi. 30 doları çok fazla miktarda geçtiği için bu talebe yazılan "Uygundur" kelimesi bunun Vekil beyce kabul edilmiş olması demektir.

BAŞKAN - Yani bu sizin servise ait değildi, öyle değil mi?

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Evet, ilâç olarak değildir, fakat bunda Maliye Vekili hiç bir şey aramadan, uygundur dediği zaman benim permiyi kesmem lâzımdı, bunu diğer servis yapamaz efendim.

SANIK HASAN POLATKAN - İfadelerinden anlıyorum ki, kendileri seyahat dövizlerine bakıyorlar. Bunu dayapmamaları lâzımdı.

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Takdire müstenit dedim. Vekilin takdir etmiş olduğu bütün dövizleri ben permiye geçiririm.

BAŞKAN - Vekil (Uygundur) dese hiç bir şey aramaz mısınız?

ŞAHİT GÜNAY DEMİRAY - Aramayız efendim.

BAŞKAN - Şahit Salih Özdoğru'yu çağırın.

(Şahit Salih Özdoğru huzura alındı).

BAŞKAN - Adınız ?

ŞAHİT - Salih Özdoğru.

BAŞKAN - Babanızın adı ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Halil.

BAŞKAN - Doğum tarihiniz ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - 1339.

BAŞKAN - Ne iş yapıyorsunuz ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Ankara Kambiyo Müdür Muaviniyim.

BAŞKAN - Sanıkları tanıyor musunuz, şahitliğe mâni bir haliniz var mı ? Yemin edeceksiniz.

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Tanırım, şahitliğe mâni halim yok.

(Şahit Salih Özudoğru'ya yemin ettirildi).

BAŞKAN - Sıhhi malzeme alacağım diye 500 dolarlık bir döviz almış sanık Refik Koraltan. Fakat bunun sıhhi malzemede kullanmamış, Barbara isiminde bir Alman kadını getirmiş, onun hizmetine tahsis etmiş, ona aydan aya ücret vermiş. Böyle bir yolsuzluk var ne biliyorsunuz söyleyin.

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Beyefendi, bu transfer muamelesi 1959 yılı içinde cereyan etmiştir. O tarihte bu transfer talebi Büyük Millet Meclisi Reisliği ifadesini ihtiva eden resmi bir tezkerre ile Vekâlet yüksek makamı özel kalemine tevdi edilmiş; bu tezkerenin altına Vekâlet makamınca "Uygundur" kelimesi ve parafı atılmak suretiyle dairemize intikal etmiştir. Hatırladığıma göre, yukarıda tezkerenin münderecatında Refik Koraltan'ın ailesinin hasta bulunduğu, bunun için getirtilecek ilaç bedeli karşılığı olarak 500 dolarlık.

BAŞKAN - Sıhhi malzeme diyor ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Evet sıhhi malzeme bedeli karşılığı olarak bi miktar bir dövizin tahsisini ve bunun Almanya'ya transferini istemişler. Bu hâdiseye ait daha evvel tutulan zabıttan bu hususu beyan etmiştim. Hâdisenin ikinci safhası, benim için izahı icabeden bir husus, o da şudur: Buna müteallik talep bidayette Daireye intikal ettiği zaman buna müteallik permi ilgili servisteki arkadaş tarafından kesilmiştir.

BAŞKAN - Kim tarafından ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Günay tarafından kesilmiştir. Şefimiz Seyfettin Çelebi tarafından imzalanmıştır. Bu kabil müracaatlar neticesinde müsaadesi verilen permiler icabı hâle göre Müdür veya Kambyo Şefi tarafından imza ediliyordu. Permi kesildikten sonra Büyük Millet Meclisi Hususi Kaleminden gelen memurlara elden tevdi edilmiştir.

Bir gün dairede mutat mesai devam ederken Meclis Hususi Kalem memurlarından Kemal bey-soyadını hatırlamıyorum - telaş içinde yanıma geldi. Reis bey için sizden bir permi aldık. Ailesinin Almanya'dan getireceği ilaçta taallük eder. Fakat, permi havale edilmesi lâzım gelirken gönderecek şahsın ismi olarak kendisine yazıldığı için Banka bunu transfer etmedi. Müşkül durumda kaldık. Bunun bir an evvel çıkarılması lâzım. Reis bey de takip ediyor dedi. Bu ana kadar hâdiseden bir malûmatım yoktu. Ve permi üzerinde bir malûmat beyan etmem de mümkün değildi. Acele etme ben bu permi üzerinde bir muamele yapmam. İmza etmem mümkün değildir, tetkik etmem lazımdır, çünkü hâdisi hakkında daha evvel bir bilgi ve malûmatım yoktur, dedim. Ve servise talimat verdim. Bu işe ait dosyayı çıkardılar, bana getirdiler. Dosyaya baktım, hakikaten Refik Koraltan'ın ailesinin rahatsız olduğu bildiriliyor ve bunun için Almanya'dan Tıbbi malzeme getirileceği bahsediliyor ve bir miktar döviz tahsis edilerek Almanya'ya gönderilmesi isteniyor. Almanya'ya gönderilecek dövizin ilgiliye verilmesi mümkün değildi, yanlış kayıt konmuştu. Ancak bu hususta biz 30 dolarlık had dahilinde, ilaç vesair malzemede Kambyo mercii olarak yetkiliyiz. Bu 500 dolarlık bir taleptir;

saniyen tıbbi malzemedir, diye üzerinde tereddüt geçirdik. Fakat, muvafakata baktım o tarihte, muvafakatta Vekâlet makamını işgal eden sabık Hasan Polatkan'ın "Uygundur" kelimesi mevcut idi. Bu bir takdire müstenit döviz idi. Yani mevzuatın ve esasın dışında kalan takdire müstenit döviz talepleri Vekâlet makamınca müsaadeye bağlıdır. Ve bu müsaadeye ait dilekçe, yazı dairemize intikal eder. Biz, burada Vekâlet makamınca talep muhtevası kabul edilmiş mi, parafı var mı, ona bakarız. Bunun haricinde, bunu genişletmeye imkân yoktur. Fakat 500 dolarlık sıhhi malzeme istiyorlar. Bu cihet üzerinde durdum. Ben bunu imza edemem. Vekâlet Makamına arz etmem lazım dedim. Oradan tekrar ne diyecekler, ona göre bir muamele yapalım, dedim. Bu nasıl olur, dedim.

BAŞKAN - Kime dediniz ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Bu işi takip eden Kemal beye. Şimdilik bunu yapmıyacağım, bunu Vekâlet makamına arz etmek ve muvafakattı istihsal etmek lazım dedim, gitti. Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Gittikten sonra Büyük Millet Meclisi Hususi Kalem Müdürü telefonu açtı, ben çıktım karşısına, böyle bir permi var Reis bey bunu ısrarla takip ediyor, binaenaleyh bunun üzerinde daha neye duruyorsun. Vekâlet makamına arz edilmiş ve oradan döviz tahsis edilmiştir, veriniz, dedi. Biraz egvel arz ettiğimi kendilerine söyledim. Gerçi Vekil bey uygun demiş amma bunu re'sen yapmamız doğru olmaz. Büyük miktarda tıbbi malzemeye tealluk ettiğine göre ben yarın Vekâlet makamına arz edeyim dedim. Peki dedi, telefonu kapattı. Aradan ne kadar geçti bilmiyorum, Vekâlet makamı Hususi Kaleminden Vekil bey sizi istiyor telefona bakınız dediler. Telefonu açtım; "Evlâdım"

BAŞKAN - Kim diyor ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Sesinden tanıdım Hasan Polatkan. "Evlâdım" Meclis Reisi 500 dolarlık bir talep yapmıştı, buna ait talebe muvafıktır, dedim. Halbuki kendisine permi verilmemiş. Yakinen biliyorum, hastadır, daha ne arıyorsunuz, verin dediler. Bu dilekçe muhtevası ile esası arasında mübâyenet vardı. Bunun üzerine yazdım, Kemal bey aldı götürdü. Transfer yapılmamıştı.

BAŞKAN - Zaten transfer yapılacak bu bitti.

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Ve ondan sonra takdire müstenit verilen dövizlerin neticesini takip etmediğimiz için başka bir muamele bilmiyorum. Fakat bundan başka bir yere kullanıldığı tesbit edilmiş. Buna ifademizin alındığında muttali olduk. Tesbit edilen tıbbi malzeme karşılığı istenen dövizin, tesbit edilen duruma göre başka bir yere sarfedilmiş 14 sayılı kararnameye göre haklarında takibat yapılması lazım gelir kanaatindeyim.

BAŞKAN - Sanık Hasan Polatkan, böyle telefon etmişsiniz, evlâdım, neye tereddüt ediyorsunuz demişsiniz ?

SANIK HASAN POLATKAN - Konuştuğumu hatırlamıyorum.

BAŞKAN - Yapacağını yapmış, hususi kalemden yani Büyük Millet Meclisi Hususi Kaleminden telefon edildiği halde yapmamış, kendi âmiri söyleyince yapmamış. Siz, hatırlamıyorsunuz ?

Sanık Hasan Polatkan - Hatırlamıyorum.

Müsaade buyrursanız şahitten bir şey sormak istiyorum. Bu konuşmada taahhütname üzerinden bir şey geçmiş mi ?

BAŞKAN - Böyle telefonla konuşmada; taahhütnameye lüzum yoktur, diye bir şey geçti mi ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Hayır efendim. Ben bu mevzua temas etmek hatırlatmak istedim. Verilen müsaade "uygundur" dediler. Ailesi hastadır, böyle bir 500 dolar verilmiş, binaenaleyh, niçin gecikme oluyor, veriniz, dediler. Efendim verilen muvafakat da çeşit çeşittir.

BAŞKAN - Şahit Bedri Akyüz. Kalemi Mahsusdaki Kemal bey gitmiş, onun müracaatı üzerine yapılmamış sonra siz telefon etmiş- siniz ne duruyorsunuz, niye tereddüt ediyorsunuz, Reis bey bunu istiyor, filân demişsiniz ?

ŞAHİT BEDRİ AKYÜZ - Efendim, o gün konuşulan sözleri aynen hatırlamıyorum. Fakat, permi uzun zaman Maliye Vekaletinde kaldı. Muamele henüz tekemmül etmedi mi diye telefonda ricada bulundum.

BAŞKAN - Peki, Şahit Salih Özudoğru'dan soruldu:

Vekilin (Uygundur) demiş olmasına rağmen taahhüt- name istenmesi icabetmez mi ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Beyefendi, malum âliniz, takdire müstenit döviz taleplerinin mahiyeti şudur: Belli mevzuat ve usul dışında kalıp takdire taallük eden döviz tahsisleridir. Vekalet makamının takdir hakkı geniştir, miktarı ve esası tesbit edilmiş- tir. Ancak bunun müstacel ve mühim ahvalde tahsis edilmesi lazım- dır. Belki o anda Vekalet makamı, bunu bir kanaat olarak arz ediy- rum, esasını bilmiyorum, Refik Koralan'ın ailesinin hasta olduğunu bildikleri için rahat olarak böyle bir malzemenin getirilmesi için yapılan bu talebe belki samimi olarak inandılar ve bundan dolayı tahsisi yaptılar. Bize taallük eden cihetine gelince; Vekilin "Uy- gundur" kelimesi bizim için kat'i talimattır. Binaenaleyh eğer bun- da bir mes'uliyet varsa, Vekil takdir hakkının kendisinde toplanma- şı dolayısıyla mes'uliyetini de tekabbül etmiş demektir, bir nev'i amiri itadidir. Verilen muvafakatlarda takdire müstenit döviz talep- lerinde "usulüne göre", "Uygundur", "Taahhütname alınsın", "Mah- sup evrakı alınsın" şeklinde emsali emirleride vardır. Ve bunlar dosyalarımızda da mahfuzdur. Bunda böyle bir kayda lüzum görülmemiş, ve "Uygundur" kelimesi konmuştur. Yüksek hey'etinizde mevcut dosya- daki dilekçealtında verilmiş olan meşruhat da böyledir efendim.

BAŞKAN - Yani münhasıran (Uygundur) denirse, usulüne uygun, veyahut şöyle yap, böyle yap diye değil de, münhasıran uygun deyince taahhütname aranmaz mı ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Aranmaz, mevzubahis değildir. Araya- cak olursak mevzuata göre aramamız lazımdır. Elimizdeki tebliğ 34 veyahut 44 sayılı tebliğ idi, o tebliğde taahhütname aranacak ahval bizim yetkimize verilen 30 dolar içindir, bize gelen işlerde arıyo- ruz. Vekaletin uhdesinde, yetkisinde toplanan işlerde ayrıca taahhüt- name alınsın diye bir kayıt olmayınca bizim taahhütname aramamız mevzubahis değildir.

BAŞKAN - (Uygundur) denince taahhütname aramadan muamele yapın demek mânâsınadır; böyle mi ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Evet efendim.

BAŞKAN - Halbuki Hasan Polatkan hayır diyor. "Ben uygundur demiş olsam bile alâkalı servis tekemmül ettirecektir, taahhütname alacaktır, ne lâzımsa onu yapacaktır" diyor.

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Beyefendi, malûmuâliniz, Vekâletleri işgal eden büyük kâdemedeki zatlar o yerlere geçtikleri zaman; o Vekâletin iç bünyesini ve ne zaman imza vaziyetinin de tesbit ve tayin ederler. Hatırladığıma göre, belki hususi kalem mahsus dosyasında mevcut olacaktır.

BAŞKAN - Hangi makamın ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Maliye Bakanlığı Hususi Kaleminde özel bir dosyada mevcut olacaktır. Zamanı devletlerinde, geldikleri zaman kendilerine hangi hususların arzedileceğini, onun nasıl yürüyeceği, Umum Müdürler arasında iş taksimatının nasıl olacağı hakkında bir tebliğ yayınlamış olması lâzımdı. Binaenaleyh bu çerçevede içerisinde döviz talepleri Vekâlet makamının uhdesinde toplandığı için bir kısım talepten taahhütname alınız, bir kısım talepten vesika isteyiniz, bir kısmında usulüne göre, ve bir kısmında da (uygundur) denmesi halinde ki - o zaman iki dolarlık bir iş için bile taahhütname almamız icabederdi - Böyle işlerin Vekâletin uhdesinde toplanması mevzubahis olamaz.

BAŞKAN - Böyle sıhhi malzeme için alınan dövizle Almanya'dan bir kadın getirtilip onun ücretine tahsis edilmiş olması yolsuz mudur ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Yolsuzdu. Çünkü hüsnüniyetsizlik oluyor. İlk dilekçede sıhhi malzeme karşılığı deniyor, Vekâlet makamı da bu suretle tahsis yaptıktan sonra bunun haricinde sarfedilmesi mevzuata uygun değildir. Bu şekilde hareket edenlerin kanunen mes'ul olacağını da arz ederim.

BAŞKAN - Bu ifadeye bir diyeceğiniz var mı ? Usuldendir, şahit dinlenince, gıyabi vesika okununca, sanıklardan sorulur. Bunlara karşı kendilerinin bir itirazları varsa söylerler.

SANIK HASAN POLATKAN - Mütalâam var efendim.

Şahidin ifade ettiği gibi bu muameleler "Uygundur" denince bu şekilde cereyan eder. "Usulüne uygundur" denince şu şekilde cereyan eder. "Vesika aransın" denince böyle cereyan eder gibi bir şey yoktur. Bunları bazan Meclis kapısından çıkarken imza ettirirler. Bazan pek iyi tanıdığımız bir zat şu ihtiyaç var şunun imzasını aliver, der. Ve ihtiyaçlar bu şekilde giderilir. Yalnız şunu arzedeyim; "Uygundur" demek her bahasına olursa olsun lâzım gelen muameleyi, formaliteyi tamamlamadan yapın demek mânâsına değildir. Nitekim, nadiren tıbbi döviz talepleri de makama gelir, doğrudan doğruya servise gelmesi lâzımdır. Bu suretle servis emir almadan muameleyi ikmal eder, yapar ona da (uygun) deriz. Burada "Uygun" demek vesika aramayın demek mânâsına gelmez.

Servis evrak noksanlarını ikmal eder, yapar. Burada sıhhi bir malmeye talebi olmuş, Vekile getirilmiş. Servise getirilmiş olsaydı belki bir emir almak icabederdi. Bana getirecekler: uygundur demek taahhütname aramayın, formalitesi noksan olacaktır, manasına değildir. Asıl yanlışlık servisine götürülmemek suretiyle başlamaktadır.

Arkadaşımız hatırladı, telefonla konuşmuş olduğumuzu söylüyor, o zaman, taahhütname alınmamıştır demiş olsaydı, elbette lazım gelen taahhütnameyi alın denenekti. Esasında muamelenin gecikmesinden dolayı şikâyeti mucip olmuş, o kadar.

BAŞKAN - Vekil olduğunuz için Vekâletin bir çok muameleleri vardır, hatırlıyorsunuz, hepsi kafanızda. Halbuki onun be tahsis servisi, onu daha iyi bilir. Muameleler böyle cereyan ediyormuş, şahit Günay'da böyle söylüyor. Hatta, ben de onların muamelelerini bilmeden böyle (Uygundur) demekle alâkadar servisi takyid etmiş olmuyor musunuz diye sordum. İçimden böyle geldi. Alâkadar serviste çalışan memurlar böyle yapıldığını söylediklerine göre böyle yapıldığı anlaşılıyor.

SANIK HASAN POLATKAN - Bundan önceki şahidin servisi bu servis değil, ona yanlışlıkla götürülmüş.

BAŞKAN - Bir diyeceğiniz var mı ?

BAŞSAVCI - Bir sual soracağım: Barbara'nın maaşlarına tahsis edilmek üzere Almanya'ya transfer edilmiş olan 500 dolardan ayda 250 Doyçe mark verilmesi için talimat verilmiş, şimdi 500 doların 2100 doyça mark'a tekabül ettiği dosyadaki evrakta yazılıdır. Biliyoruz ki, 1959 un Aralık ayında 500 doların tekabül ettiği para 9000 Türk lirasıdır. Bunun hesabını yapınca her halde Hasan Polatkan'ın söylediği miktara geliyor. Şahit bu işlerle çok meşgul olmuştur. O zaman bir Markın kaç Türk lirası ettiğinin sorulmasını istiyorum.

BAŞKAN - Bir Doyçe mark kaç Türk lirası eder ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Hatırımda kaldığına göre 216 kuruşa tekabül eder. Bir Markın bugünkü cari kur'dan fiatı 216 kuruştur. Resmi kur'dan ise 67 kuruştur. Fakat, bu tahsisler serbest kur'dan olduğundan 216 kuruştur.

BAŞKAN - Demek resmî kur'dan 67 kuruştur. Öyle mi Sanık Hasan Polatkan ?

SANIK HASAN POLATKAN - Evet, böyledir.

SANIK HASAN POLATKAN MÜDAFİİ SAFFET NEZİHİ BÖLÜKBAŞI - Efendim, demin şahit dedi ki, takdir dövizleri vermek hususunda Vekilin selâhiyeti kat'idir. Her takdir dövizini isteyen kimse bunun için bir de sebep gösterir. Şu sebepten istiyorum der. Kendisine tahsis yapıldıktan sonra eğer Kambyo Müdürlüğü verilen dövizin bu maksada sarf edilip edilmediğini takip eder mi, etmez mi ? Şahitten bu noktanın sorulmasını rica ederim.

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Arz edeyim, biraz evvel arzettim, bu derpiş edilmiştir, mealini hatırlamıyorum. Bunların tatbikatçı olarak mer'i mevzuat ve usul dışında kalan takdire müstenit döviz

talepleri gelmektedir. Binaenaleyh mevzuata göre halledilecek bir işin daha evvel Maliye Vekili makamına gelip, oradan bir emir almaya ihtiyacı yoktur. Saniyen biraz evvel Hasan Polatkan da bunu ifade ettiler, dediler ki; bazılarını usulüne göre, bazılarını da muvafıktır, bazılarını taahhütname alın, dedim.

Acaba Vekâlet makamını o tarihte Vekil olarak işgal eden bir zatın mevzuata hakim olması kadar tabii kabul edilen bir iş yoktur. Binaenaleyh, zaten mevzuat hükümleri kendisince biliniyordu. Takdir hakkını kullanmışlar, işin mahiyeti, hususiyetine göre o parafları değiştirmişlerdir. Filvaki, resmi bir yolluk, bütçeden ödenen bir tahsisat olması alakalıya harcirah verilmesi dolayısıyla, bundan döviz tasarrufu nazara alınan yerlerde seyahat yevmiyelerinde bir tenkis yapılmak maksadı ile "Usulüne göre" demişlerdir. Usul: tesbit edilmiştir. Diğerlerinden taahhütname alınsın, mahsup evrakı istensin, bu mevzuu-da tedaviye giden şahıslara ne gibi hallerde neler istenmek suretiyle döviz verileceği tebliğde musarrah olması dolayısıyla o tarihte Vekalet makamınca da bu biliniyordu. Binaenaleyh Refik Koraltan'a istisnai bir muamelenin yapılması bizim için ifadesi güç bir mevzu haline geliyordu.

BAŞKAN - Tamam mı efendim ?

SANIK HASAN POLATKAN MÜDAFİİ SAFFET NEZİHİ BÖLÜKBAŞI - Ben-denizin sorduğum şey münhasıran şudur: Takdire göre döviz verilen kimsenin gösterdiği sebep ve bu dövizin sarfedilip edilmediği kendileri tarafından takip edilir mi, edilmez mi ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Arzettim. Takdire müstenit döviz talepleri Vekâlet makamının tetkik üzerine verdiği parafa göre alındığı için "Uygundur" kelimesi üzerine başka ne yapabiliirdik ?

SANIK HASAN POLATKAN MÜDAFİİ SAFFET NEZİHİ BÖLÜKBAŞI - İyi anlaşılamadı, tekrar edeyim: Bu döviz verildi, adam dövizini aldı gitti, harcadığı yerin kendi gösterdiği sebep uygun olup olmadığını sonradan tahkik eder misiniz ?

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Etmeyiz, çünkü takdire müstenittir,

BAŞKAN - Siz böyle "Uygundur", "Usulüne tevfiikan uygundur" veyahutta "Taahhütname alın" diye Vekil havalelerinin bir farkı olduğunu söylüyorsunuz. Halbuki Vekil bir farkı yoktur diyor. Hepsi aynı kapıya çıkar diyor. Halbuki böyle olmaması lâzımdır. Birisinde taahhütname alınsın diye, havale edilirken diğerinde münhasıran, "Uygundur" denmiş olmasının bir manası olmak gerektir.

ŞAHİT SALİH ÖZÜDOĞRU - Bu suali şöyle anlıyorum: Koraltan'a biz muhatap olalım, Koraltan'dan biz taahhütname istiyelim, manası da çıkıyor.

BAŞKAN - Şahit Niyazi Ersun'u çağırın !

(Şahit Niyazi Ersun huzura alındı).

BAŞKAN - Adınız ?

ŞAHİT - Niyazi Ersun.

BAŞKAN - Babanızın adı ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Yusuf Remzi.

BAŞKAN - Kaç doğumlusunuz ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - 1331.

BAŞKAN - Ne iş yapıyorsunuz ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Ankara Kambiyo Müdürü.

BAŞKAN - Hâdise zamanında ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Yine aynı vazifede idim.

BAŞKAN - Sanıkları tanıyor musunuz, şهادete mâni bir haliniz var mı , yemin edeceksiniz ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Tanırım, şهادete mâni halim yoktur.

(Şahit Niyazi Ersun'a yemin ettirildi).

BAŞKAN - Hasta eşine sıhhi malzeme getirteceğim diye 500 dolarlık döviz almış. Fakat o dolarları sıhhi malzemeye değil, Almanya'dan getirtilen Barbara'ya, kadının hizmetine, aylık ücretine tahsis edilmiş. Böyle bir yolsuzluk iddia ediliyor. Sizin de şahit sıfatıyla bilgileriniz varmış ne biliyorsanız söyleyin .

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Arzedeyim Reis beyefendi. Bu talep zannediyorum 1959 yaz aylarında yapılmış bir taleptir. Sabık Meclis Reisi Refik Koraltan'ın Kalem Mahsus Müdürü tarafından, Sabık Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın Hususi Kalem Müdürlüğü kanalı ile intikal ettirilmiş bir taleptir. Bu talepte kendisinin tamamıyla takdir hakkını kullanmak 500 dolarlık ilaç bedeli, hatırımda kaldığına göre sıhhi malzeme ihtiyacı şeklindedir ve "Mütalâasını ihtiva etmek üzere" Ankara Kambiyo Müdürlüğüne gönderilmiştir.

BAŞKAN - Buna mütalâa mı diyorsunuz ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Bunun hukukî ifade ile tebarüz etti-remiyorum. Mütalââmdan kasdım (Uygundur) sözünün gayet rahatça yazılmış olduğudur. Bunu bugünkü gibi hatırlıyorum. Bu itibarla talep Ankara Kambiyo Müdürlüğüne intikal ettirilmiş bulunuyordu. Fakat o tarihte ağır hasta olan Koraltan'ın refikası için ilaç bedeli karşılığı olarak transfer müsaadesi istenildiği şeklinde bildirildi. Başka maksatlar tahtında kullanılacağı hususunda o tarihte hiç bir bilgimiz yoktu. Bendeniz bunu Bilirkişi raporundaki ifadem sırasında ittilâğ kesbettiğimi şimdi yüksek mahkeme huzurunda öğrenmiş bulunuyorum. Hadisenin maddi izahı bakımından bendeniz ancak bu kısmı ile alakalıyım. Yalnız Kambiyo Müdür Muavini arkadaşım Salih Özüdoğru beni çok aramış, O tarihte, şu noktayı istitraten arz etmek isterim, vazife icabı takdire ait olan dövizler münasebeti ile 15 dakikalık mesafede bulunan Maliye Vekâletine sabahın saat 8 inden bazen akşamın saat 8 ine kadar muayyen saatlarda gitmek mecburiyetinde idim, bunu vazife olarak bendenize vermiş bulunuyorlardı. Beni arayan Salih Özüdoğru, bu münasebetle kendisinin sıhhi malzeme ihtiyacı olarak 500 dolar "Uygundur" mütalâasına istinat eden bu talebin

is'afı hususunda tereddüt etmiş evvelâ, burada bir istidrat yapmak mecburiyetindeyim. Bakanlar bir vazife deruhte ettikleri zaman teşkilatlarına bir tamim gönderirler, bu tamimler kimlerin imza sahibi olacağı yazılıdır. Dosyası Hususi Kalem arşivlerinde mahfuz olan ve bizzat Hasan Polatkan imzası altındaki bu tamimde bizim kısmımızı ilgilendiren hususlar da vardır. Mer'i usuller dışında intacı takdire müteallik döviz talepleri bizzat tarafımdan intaç edilecektir. Bilhassa (Tarafımdan intaç edilir) şeklinde ve bizzat imza etmiştir. Bu vaziyet karşısında Ankara Kambiyo Müdürlüğünden...

BAŞKAN - Ne demiş, ne demiş ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Tekrar ediyorum (Mer'i usuller dışında intacı takdire taallük eden döviz talepleri bizzat tarafımdan intaç edilecektir).

Sonra 3.üncü maddesinde de tasrih ediliyor, bu tamim, iş'arı ahire kadar mer'idir. Altında imza, Maliye Vekili Hasan Polatkan. Bu tarzda imzasını iktizada etmektedir. Bu münasebetle kendisinin tamamıyla takdiri olarak, kendisinin vermiş olması, mes'uliyet vecaibini de kendisinin yüklenmiş olması gayet tabiidir. Yalnız burada benim nazarı dikkatimi celbeden ve bugün bir vicdan borcu olarak yüksek makamınıza arz etmek istediğim şu husus vardır: Ankara Kambiyo Müdürlüğü bidayette teşekkülünden itibaren vatandaşların bilûmum takdire müstenit taleplerini neticelendirmek ve makama arz etmek zımmında teraküm eden talepleri yalnız benim kanalımla vasıtasıyla diğer arkadaşlara değil, şayet hasta olursam Muavin arkadaşım arada bir götürebilir; bunu bana gösterilen bir itimadın nâşanesi olarak kabul ediyorum; bendeniz tamamıyla bunları toplarım, birleştiririm, tasnif ederim ve makama, yani sabık Maliye Vekiline bizzat kendisine arz ederim. İş böyle görülüyordu. Aynı zamanda bir yandan da sakıt Milletvekillerinin tavassutu ile aynı zamanda bir çok talepler makama intikal ettirilmiş bulunuyordu. Bu muazzam yükün altında kalarak hâdiseyi aynen naklediyorum. Makama beni çağırdıkları zaman hemen kabul edilmeyip uzun saatler beklediğim olurdu. Vazifem olduğu için sabırla beklerdim. İçeri girdiğim zaman sağ taraf-taki rafın üstü bir yiğın Mecliste kendilerine tevdi edilmiş evrak ile doluydu. Şu noktayıda arz etmek isterim ki, kendilerinin bundan müşteki olduklarını çok defa duydum. Bunların tasnifi için bendeniz küçük salonda meşgul olurum. Yalnız şu noktayıda arz etmek istiyorum. Bizim Kambiyo Müdürlüğü makamının vatandaşların doğrudan doğruya talep için bir mercii olduğu halde sanki sakıt Milletvekillerinin veyahutta o zamanın Devlet ricalinin tavassut ve şahsı taleplerinin intikalinde muazzam farklar husule geliyordu. Bir vatandaşın 100 liralık talebi bazen bir hafta sürer, bazen hiç bir neticeye bağlanmaz, öbür taraftan doğrudan doğruya kendilerine intikal eden taleplerde rakkam bakımından büyük farklar olurdu. Meselâ 1500 - 3000 lira gibi.

BAŞKAN - Bunların hâdisi ile ne alâkası vardır ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Şu bakımdan arz ediyorum: müdafaalarında geçiyor "Ben uygun derim, fakat bunun intacı keyfiyeti bakımından Kambiyo Müdürlükleri servisi alâkadar olur, demişler. Halbuki bizim alâkadar olabileceğimiz, usuller dairesinde ancak 30 dolarlık kadar bir yetkimiz vardır. Bunun dışında kalanlar yine Hazine Umum Müdürlüğünün selâhiyetinde olmak üzere diğer servislere intikal ederdi. 500 doları uygundur diye rahatlıkla imza etmişler. Sonra da taahhüt-name niçin aramadınız, diyorlar. Bunu arayamazdık, çünkü; zaten

mer'i usullerin dışında kalarak bu takdir hakkını kullanmış ve kullanılmamasına da imkân yoktur. Çünkü doğrudan doğruya bir Meclis Başkanı müracaat ediyor. Talebinin intacı keyfiyetinde muayyen şeraite riayet etmek...

BAŞKAN - Yani gayet rahat, uygun demiş. Şöyle aceleye gelse uygun deseydi bir fark olur muydu ? Rahat yazmış acele yazmış, farkı ne ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Şunu arz etmek istiyorum, bendenize şifahen sormuş oldukları söz üzerine arz etmek istiyorum...

BAŞKAN - Sizden evvelki şahitlerin ifadelerine ve Hasan Polatkan müdafaasına göre diyor ki; ben "uygundur" derim veya "usulüne göre yapın", "taahhütname alın" derim, bunlar arasında bir fark yoktur, yine alâkalı servis taahhütnameyi alacaktır; benim uygundur demiş olmam, taahhütname almaktan varestesiz kalmaz, diyor.

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Böyle bir şeyi söylemesini kendilerine mahsus bir müdafaa şeklinde telâkki ediyorum. Bizzat üzerinde durarak "taahhütname alın" dedikleri dosyalar vardır. "Usulüne göre yapılsın" dedikleri dosyalar vardır. "Uygundur" dediklerinde bir şey aramaya imkân yoktur.

BAŞKAN - Sizden evvel dinlenen şahitler sizin gibi söylediler "Uygundur" denince artık bir şey aranmaz dediler.

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Aramaya imkân yoktur, beyefendi.

BAŞKAN - Ama, öyle müdafaa ediyor. Bunlar arasında fark yoktur, taahhütname usulüne tevfiқан muamele yapılsın demekle sadece (uygundur) demek arasında bir fark yoktur, diyor.

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Şu noktayı arz edeyim: Evvelce zabta geçmemişti, şu ciheti arz ederken hatırlayacak mı ? Bir hadise dolayısıyla taahhütname alalım mı sualini niye cevapsız bırakmıştır?

BAŞKAN - Ne olmuş ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Hiç bir şey aranmayacağı hususunda sükûti geçmiştir. Biz kambiyo mercii olarak tavzihi icap eden bir şey hakkında taahhütname arayalım mı, dediğimiz vakit niçin meskût geçmişlerdir ? Bu bakımdan taahhütname aramamıza imkân yoktu.

BAŞKAN - Eğer taahhütname alınmadığı döviz mahalline sarf edilecek mi idi ? Taahhütname alındığı için mi maksat dışı sarf edilmiş oluyor ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Hayır efendim. Çünkü taahhütname alınsaydı zannetmem ki, o tarihte Meclis Reisi bulunan bunu gene kendi maksadında kullanmayacaktı. Çünkü taahhütnamenin alınmasını arzu etse esasında bunu Vekâlet'in diğer kademelerinde ve mer'i hususlar içinde yapması lâzımdı.

BAŞKAN - Şimdi takiple taahhütname aransaydı acaba bu yine maksadın dışına sarf edilir mi idi ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Edemezdi efendim. Taahhütname alınmamış olması neticesiyledir ki, maksadın dışında sarf edilmiştir.

BAŞKAN - Yani taahhütname alınsaydı maksadın dışında sarf edilemezdi.

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Onu bilmiyorum beyefendi. Yalnız, taahhütname alınsaydı normal kanallardan alınmış olacaktı.

BAŞKAN - Alınmadığı için bir kadın getirilmiş, hizmetinde kullanmak için.

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - O safahatı bilmiyorum efendim.

BAŞKAN - Öyle olmuş, sıhhi malzeme için 500 dolar alınmış, sıhhi malzeme yerine Barbara getirilmiş, Almanya'da ona sarf edilmiş. Taahhütname alınsaydı böyle yapılabilir miydi ?

ŞAHİT NİYAZİ ERSUN - Yapamazdı efendim.

BAŞKAN - Bu ifadelere karşı sanıkların bir diyeceği var mı?

SANIK HASAN POLATKAN - Şahitler bütün gayretleriyle bunun takdire müteallik bir döviz olduğunu ve Vekalet makamında takdir kullanılmak suretiyle verilmiş olduğunu ve binaenaleyh taahhütname alınması icap ettiğini bildirdiler. Bu suretle Bilirkişi raporunu adeta çürütmüş oldular. Bunu arz etmek isterim.

BAŞKAN - Niçin ?

SANIK HASAN POLATKAN - Bilirkişi diyor ki, usulen talep hükümlerine göre taahhütname alınması icap ederdi. Talep hükümleri esasen 30 dolara kadar servislere yetki vermektedir ve 30 dolara kadar verdiği yetki için taahhütname almak mecburiyetini koymaktadır.

Madem ki, takdire müstenit olarak verilmiştir, o halde esasen akibetini taahhütname almak suretiyle takip etmeğe lüzum yoktur.

BAŞKAN - Yok öyle bir şey. Var mı başka sorulacak bir şey, şahitten. Yok...

Buyurun, gidebilirsiniz.

Şahit Seyfettin Çelebi (Gelmedi!)

BAŞSAVCI - Hava muhalefeti dolayısıyla gelemiyen şahit, haber aldığımız göre öğleden sonraki duruşmaya yetişecektir. Duruşma öğleden sonraya tálık edilirse şahidin dinlenmesi imkânı hasıl olacaktır.

BAŞKAN - 13,30 da şahidi dinliyeceğiz. Saat 13,30 dan itibaren duruşmaya devam edeceğiz.

KAPANMA SAATİ: 11,40

(BİRİNCİ OTURUMUN DEVAMI)

Açılma saati: 13.30

BAŞKAN - Duruşmaya devam ediyoruz.
Şahit Seyfettin Çelebi gelmemiş.

BAŞSAVCI - Efendim; şahit Seyfettin Çelebi'yi, hava muhalefeti yüzünden Tayyare kalkmadığı için getirmedik. Hava muhalefeti olmasaydı kendisi gelecekti. Esasen bu şahidin ifadesi hâdiseye yeniden ışık tutacak mahiyette değildir. Biz dinlenmesinden sarfı-nazar ediyoruz. Eğer müdafiler ve sanıklar da kabul ederlerse bu şahidin dinlenmesinden sarfınazar edilmesini talep ediyoruz.

MÜDAFİLER - Biz de bu şahidin dinlenmesinden vaz geçiyoruz.

BAŞKAN - (Sanıklara) Şahit muhalefeti hava dolayısıyla gelmemiş; bu şahidin ifadesi esasa da müessir değilmiş. İddia makamı ve müdafileriniz dinlenmesinden vaz geçiyorlar. Bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK HASAN POLATKAN - Hayır efendim.

SANIK REFİK KORALTAN - Bir diyeceğimiz yok.

BAŞKAN - Gereği görüldü:

Getirilmeyen şahit Seyfettin Çelebi'nin dinlenmesinden sarfınazar edilmesine oybirliğiyle karar verildi.

Başkaca tahkikatın genişletilmesi hakkında bir talep var mı ?

BAŞSAVCI -Yok efendim.

SANIK HASAN POLATKAN MÜDAFİLERİ SAFFET NEZİHİ BÖLÜKBAŞI ve HÜSAMETTİN CİNDORUK - Yok efendim.

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ ORHAN APAYDIN - Efendim, hâdisse tavazzuh etmekle beraber, mevcut deliller muvacehesinde suç unsurlarının tahakkuk etmediği anlaşılmakla beraber bir suizannın hasıl olmaması ve müvekkilimizin durumunun samimiyet ve hüsnüniyetle incelenmesi için bir iki delil ikame etmek istiyoruz. Delilleri yazılı olarak vereceğiz.

Birincisi, Profesör Tevfik Bekman tarafından tanzim edilmiş rapordur. Bu rapora göre müvekkilimizin eşinin durumunun hususi bir itina gerektiği hakkındadır.

İkincisi, Mütihassıs hekimlerden Hâzım Bumin tarafından tanzim edilmiş rapordur. Bu raporun netice kısmında hastanın durumundan bahsedilmektedir. Bu raporu takdim ediyoruz. Müdafaamız bakımından nazarı itibare alınmasını rica edeceğiz.

BAŞKAN - Verin, dosyasına koyalım. Tahkikatın genişletilmesi hakkında başkaca bir talep var mı ?

SANIK REFİK KORALTAN - Yok.

SANIK HASAN POLATKAN - Yok efendim.

BAŞKAN - Esas hakkındaki mütalâanızı şimdi arz edecek misiniz ?

BAŞSAVCI - Evet hazırım.

BAŞKAN - Buyrun.

BAŞSAVCI - Yüksek Adalet Divanının Sayın Başkan ve Üyeleri, Mütalâamıza başlarken hepimizin malûmu olan bir tabloyu gözlerinizin önüne sermek ihtiyacını duyuyoruz. Bu tablo ızdırıp çeken hasta vatandaşların inkılâptan evvelki fecî halidir. 27 Mayıs inkılâbından evvel memleketteki ilâç miktarı son derece acı ve fennî akisler yapıyordu. 1958 stabilizasyon kararından önce 3 yıllık devrede döviz imkansızlıkları yüzünden yurda ilâç adeta sokulamaz olmuş, vatandaş bunun ızdırabını yıllarca çekmiş idi. Aranana basit bir ilacı dahi bulmak zengin bir altın damarı bulmak kadar mühim olmuş, yurttaş reçetesi ile günlerce eczahane, eczahane dolaşarak ecel teri döktükten sonra elleri böğründe eve dönmüş, kendisinden ümit bekliyen hastasına boş reçete kâğıdından başka bir şey getiremez olmuş idi. Bu devrede ilâç darlığı o kadar hat bir safhaya girmiş idi ki, bir çok ahvalde yabancı memleketlerde akraba ve dostları bulunan hasta sahipleri ilâçları bu kanallardan temin etmek zorunda kalmışlar, dış memleketdeki vatandaşlarımızda bu çeşit istekleri yerine getirmekten büyük bir zevk duyar olmuşlardı. Yine bu devrede hayati ehemmiyeti haiz ilâçları temin etmek şöyle dursun harcı alem bir Bayer Aspirini dahi nadir bulunan bir metağ haline getirilmiş idi. 1958 Ağustosunda alınan stabilizasyon kararlarından sonra ilâç mevzuu bûsbütün içinden çıkılmaz bir hale gelmiş idi.

Yurdun ilâç ihtiyacı yerli fabrikaların imâl kapasiteleri düşünülmeden ithal maddelerine de teşmil edilmiş, bu çeşit ilâç fiyatları bir anda üç buçuk misline yükselmiş idi. Bu hal halkın ilâç satın alamaz hale gelmesine sebep olmuştu. Bu fecî manzaraya rağmen dövizler idrakleri kît politikacıların elinde heba olup gidiyordu. Yine kalabalık heyetler halinde Amerika ve Dünya turlarına çıkıyorlar ve boş vakit geçirip yakınlarına zengin hediyelerle dönüyorlardı. Döviz sarfiyatında o derece lâubalî bir hale gelmişlerdi ki, bu dâva lâubaliliğın müşahhas bir hali olarak huzurunza arzedilmiş bulunmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin düşük Başkanı sanık Refik Koraltan yıllardan beri hasta ve meflûç olan eşine sıhî malzeme getireceğini beyan ederek Hususi Kalem Müdürü Bedri Akyüz vasıtasıyla Maliye Bakanlığına resmen bir tezkere yazdırmıştır. Bu tezkere 11/11/1959 tarihinde Maliye Vekaletine gönderilmiş ve 500 dolarlık bir döviz tahsisini muhtevî olan bu yazının altına sanık Hasan Polatkan tarafından (Uygundur) şerhi verilerek bu miktar dövizin Almanya'ya gönderilmesi sağlanmıştır. Oradan (Barbara Kutzke) isminde bir kadın getirilmiş ve Türkiye'de ödenecek ücretine ilâveten Almanya'da göstereceği adrese de her ay (250) Doyç Mark ödeneceği mukaveleye bağlanmıştır. Bu anlaşma üzerine Barbara 13/Şubat/1960 gecesi Türkiye'ye gelmiş ve 6 gün sonra da Refik Koraltan'ın eşine tahsis edilen (500) dolarlık döviz Barbara'nın gösterdiği adrese ödenmek üzere Almanya'da oturan Doktor Turan İdil namına transfer edilmiştir.

Sanık Koraltan'ın 14/Şubat/1960 tarihinde hatıra defterine kendi kaleme ile yazdığı notta aynen (Matmazel Barbara dün gece geldi. Alman, İngiliz, Fransız ve İtalyan dillerini ana dili gibi konuşuyor. Yaşı 25, sarışın, gürbüz, terbiyeli ve zeki. Uğurlu ve hayırlı olsun) denilmektedir. Aynı defterin 18/2/1960 günlü sahifesinde de 5 bin lira Ziraat Bankası Merkez Müdürlüğündeki 18 bin küsur liralık mevduatından alarak Matmazel Barbara'nın aylık maaşına mahsuben alınacak döviz verildi.) sözleri görülmektedir. Şurasını hemen belirtelim ki, Barbara'nın bu aylıkları, sıhhi malzeme satın alınmak üzere tahsis edilen dövizden karşılandığı şahit Bedri Akyüz'ün ifadesi ile sabit olmuştur. Ayrıca, Bilirkişi raporları ile 29/12/1959 tarihli Kambiyo Müsaadesini mutazammın vesika ve bu vesikaya müsteniden yapılan (500) doların tekabül ettiği (2100) Doyç markın doktor Turan İdil adına transferini mutazammın 19/2/1960 günlü Banka havale mektubu ve dosyada mevcut diğer mektuplarla sanık Koraltan'ın iddiamızı teyit eden ikrarları ile gerçekleşmiştir.

Döviz tahsis edildiği tarihte mer'î 14 sayılı karara ilişkin 47 sayılı tebliğin 34. üncü maddesine göre lüzumlu vesikalar aranılması ve bilhassa getirtilecek maddelerin münhasıran Zat ve Aile ihtiyaçlarında kullanılacağına ve Ticaret mevzuu yapılmayacağına müte-dair bir taahhütname alınması gerekli iken hiç bir esasa dayanmayan ve özel kalem müdürünün resmi mahiyetteki yazısına müsteniden karar ve Yönetmeliğe aykırı surette döviz tahsis edilmesi ve alâkalıdan taahhütname alınmaması ve hatta bu ihtiyacın gerçek olup olmadığının da incelenmemesi, düşük Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın vazifesini ve memuriyet nüfuzunu kötüye kullandığını göstermeye kafidir.

Şimdi, carî muameleden anlaşılmaktadır ki, sanık Koraltan hususi kalem müdürü Bedri Akyüz'e resmen Maliye Vekâletine yazmasını emrediyor ve Maliye Vekili de hiç bir tetkike tâbi tutmadan ve kanunen lüzumlu vesika ve taahhütname almadan derhal (Uygundur) meşruhattı vererek vazifeli mercie bu yazıyı gönderiyor. 500 dolarlık döviz tahsisi yapılıyor ve karşılığında da 25 yaşında kendi ifadesi ile gürbüz ve sarışın bir Alman kızı Koraltan'ın evine yerleşiyor.

Hastası ilâç bekleyen bir vatandaş mer'î mevzuata göre bir dilekçe ile Maliye Vekâletine müracaat etmesi ve gerçekten hastası bulunup bulunmadığını alacağı raporlarla tevsik etmesi, ihtiyacı olan ilâcın Türkiye'de bulunmadığını da bilhassa isbat etmesi icabeder. Hatta bundan ayrı olarak alacağı döviz tahsis maksadından ayrı bir yerde kullanmayacağına dair bir de taahhütname vermesi lazım gelir. O devirde bu usule uygun olarak yapılan müracaatlar sıraya konulup beklenilir iken sanık Koraltan'ın bir işareti ile müstesna bir muameleye mazhar olmasının nasıl bir keyfî idârenin mahkûmu bulunduğumuzu ibret nazarlarınızın önüne sermeye kafi bir misal teşkil ettiğinde şüphemiz yoktur.

Mes'ele gayet açıktır. Bundan evvelki dâvalarda da görüldüğü üzere sabık iktidar mensupları bir Şirket hissedarı gibi birbirlerini kanun ve nizam dışında kalmakta ve müşterek istismarlarına göz yummaktadırlar. Burada istismar edilen Hazine ve keyfî arzuları yerine getirilen de iktidar mensuplarıdır.

Şimdi bir noktayı da bilhassa belirtmek isteriz ki, gerek resmî müracaatta ve gerek Kambiyo Muamelâtında tahsisin münhasıran sıhhi ihtiyaç malzemesi alınmak üzere Makbule Koraltan adına yapılmış olmasına rağmen, yukarda açıklanan vasıfta bir Alman kızının Koraltan'ın evine getirilmesi de bahis konusu istismarın mahiyetini

belirtmiş bulunmaktadır. Eğer; Alman kızının bir sıhhi malzeme sayılacağını düşünebilseydik bu davayı yüksek huzuruza getirmekte tereddüt edecek idik. Fakat gayet açıktır ki, 25 yaşında gürbüz ve sarışın bu Alman kızı Koraltan'ın evinde bir sıhhi malzeme değil, ancak herkesce bilinen ve daha dün düşük Başvekil Menderes tarafından açıkça ifade edilen malûmu arzuların tatmini pahasına ithal edilmiş bir gönül malzemesidir. Ötede, hastası ölüm döşeginde kıvranan zavallı vatandaş varsın dövmüne dursun, bundan kime ne ? Hele bir seçim günü gelsin bu vatandaşın gözünü nasıl boyayacağını Koraltan pekala bilmektedir.

Bugün, incelenen deliller ve dinlenen şahit ifadeleri ile sübut bulan maddi hâdisenin tavsifine gelince, sanık Koraltan, sıhhi malzeme alacağım diyerek tahsis ettiği dövizli hileli şekilde hizmet ücreti, karşılığı transfer ettirdiği cihetle 1567 sayılı kanunun 6258 sayılı kanunla değişik 3/A maddesine aykırı hareket etmiştir.

Diğer sanık Polatkan yukarda belirtilen karar ve talimatname hükümlerini tatbik etmemiş bulunduğuundan bunun da vazife ve memuriyetini kötüye kullandığı aşikardır.

N E T İ C E : Sanıklardan Koraltan'ın fiil ve hareketine uyan 1567 sayılı kanunun değişik 3/A maddesine ve diğer sanık Polatkan'ın fiiline uyan Türk Ceza Kanununun 240 ıncı maddesine göre cezalandırılmaları gerektiği mütalâaten arz olunur.

BAŞKAN - Müdafaa yapacak mısınız ?

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ ORHAN APAYDIN - Mühlet istiyoruz efendim. Yalnız iddianamede bir isim yanlışlığı bulunmaktadır. Bu yanlışlığın sayın Savcı tarafından düzeltilmesini rica ediyoruz. Barbara Stanveyk değil, Barbara Kutzke olması lazım.

BAŞSAVCI - Bir isim yanlışlığı olmuş, düzeltilir, özür dileriz.

BAŞKAN - Şimdi müfazaanızı yapacak mısınız ?

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ ORHAN APAYDIN - Efendim, mehil rica ediyoruz. Yazılı olarak hazırlıyacağız.

BAŞKAN - Diğer Müdafiler ?

SANIK HASAN POLATKAN MÜDAFİİ SAFFET NEZİHİ BÖLÜKBAŞI - Şimdi müdafaamızı yapabiliriz. Fakat müdafaamızda diğer sanığa tecavüz olacağını düşünerek kendilerini dinlemek istiyoruz.

BAŞSAVCI - Müdafaalarını yapabilmeleri için kendilerine gerekli mehil verilmesini biz de talep ediyoruz.

BAŞKAN - Gereği görüldü:

Müdafilere müdafaalarını hazırlamaları ve yazılı olarak vermeleri için duruşmanın 26/11/1960 Cumartesi günü saat 9.30 a bırakılmasına oybirliğiyle karar verildi.

KAPANMA SAATİ: 13.45

TÜRK PARASININ KIYMETİNİ KORUMAYA MUHALEFET DÂVASININ
DURUŞMASI (BARBARA)

İ K İ N C İ O T U R U M

(26/11/1960 Cumartesi)

Açılma saati:10.20

1-	Yüksek Adalet Divanı Başkanı	:	Salim Başol
2-	" " " Üyesi	:	Selman Yörük
3-	" " " "	:	Rıza Tunç
4-	" " " "	:	Ferruh Adalı
5-	" " " "	:	Hıfzı Tüz
6-	" " " "	:	Hasan Gürsel
7-	" " " "	:	Nahit Saçlıoğlu
8-	" " " "	:	Cahit Özden
9-	" " " "	:	Vasfi Göksu
1)	" " " Başsavcısı	:	Altay Ömer Egesel
2)	" " " " Yardımcısı	:	Fahrettin Öztürk
3)	" " " " "	:	Salim Ertem
4)	" " " " "	:	Avni Yurtsever
5)	" " " " "	:	Faruk Siret Değermen
6)	" " " " "	:	Orhan Erdoğan
7)	" " " " "	:	Niyazi Kırdar
8)	" " " " "	:	Ahmet Bayrak
9)	" " " " "	:	Süleyman Taşar
10)	" " " " "	:	Necdet Darıcioğlu
11)	" " " " "	:	Servet Tüzün
12)	" " " " "	:	Turgut Lüleci
Zabıt Kâtibi		:	Şakir Doğanay

BAŞKAN - Sanıklar getirildiler, bağlı olmayarak yerlerine alındılar, müdafiler hazır, açık olarak duruşmaya devam edildi.

Müdafilerin yoklamasını yapıyorum:

Sanık Refik Koraltan müdafileri: Burhan Apaydın (Yok), Orhan Apaydın (Burada), Ayhan Timurtaş (Burada)

Sanık Hasan Polatkan müdafileri: Hüsamettin Cindoruk (Burada), Bedri Köker (Yok), Saffet Nezihi Bölükbaşı (Yok).

Müdafaaya kalmıştı.

BAŞSAVCI - Küçük bir vesikayı arzedeceğim. Bu hafta neşre-dilen Hayat mecmuasında bizzat Barbara ile yapmış olduğu bir mülakat vardır. Bunu takdim ediyorum. Huzurunuzda okunacak olursa mevzu biraz daha tenevvür etmiş olur.

BAŞKAN - Kaçınca sahifede imiş ?

BAŞSAVCI - 5 inci sahifede resmi ile beraber.

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ ORHAN APAYDIN - Bir dakika müsaade eder misiniz ?...

BAŞKAN - Oturun yerinize, alayım bakayım, ne imiş.

Buyurun.

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ ORHAN APAYDIN - Efendim, bu dâva için esas hakkında mütalâa dermeyeran edilmiş ve müdafaaya kalmıştı. İbraz edilen vesikaya biz de muttaliyiz. Hayat Mecmuasında neşredilmiş olan bu yazı, bir Alman Mecmuasından iktibas edilmiştir. Sansasyonel haberler neşreden bu Alman Mecmuasından iktibas edilen bu yazının dâva ile hiçbir ilgi ve münasebeti yoktur. Bizim dâvamızın mevzuu 1567 sayılı kanuna muhalefet dâvasıdır. Barbara dâvası değildir. Bu itibarla bu mecmuadaki yazının okunmıyarak iadesini rica ederim.

BAŞKAN - Bu hususta başka söz istiyen var mı ? Yok.

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ: İddia makamı tarafından şimdi verilen (Hayat Mecmuası)nın 25 Kasım 1960 tarih ve 18 sayılı nüshasındaki "Vak'anın Kahramanı hadiseyi anlatıyor" başlıklı yazının okunmasına oybirliği ile karar verildi.

(Barbara hakkında Hayat Mecmuasındaki yazı okundu).

BAŞKAN - Müdafa.

SANIK REFİK KORALTAN - Efendim, müsaade ederseniz buna cevap vereceğim.

BAŞKAN - Peki, söyleyin.

SANIK REFİK KORALTAN - Şimdi okunan şu yazı dahi ne kadar sansasyonel bir mevzua dayandığı meydanda. Kendisine hususi bir loca tahsis edilmiş, o loca Menderes'le Reısicumhurun locasının yanında imiş. Reis beyefendi itimat buyurunuz bunların hepsi gazetecinin şişirmesi olacak. Bir defa ne Menderes'in orada locası vardır, ne de Reısicumhurun muayyen bir locası vardır. Ve ben esasen sinemayı seven bir insan da değilim.

BAŞKAN - Sinema değil bu, Devlet Tiyatrosu.

SANIK REFİK KORALTAN - Devlet Tiyatrosuna nadiren, o da hanım sıkıldığı, rahatsızlık duyduğu, dışarı çıkıp hava alacağım dediği zaman koltukla alır giderdik. Bu bir iki defa belki olmuştur. Bunların bir tanesi dahi vait değildir. Ne hanım için, ne de bir başkası için Loca tahsis edilmemiştir. Bu tamamen şişirmedir, Avukatımın söylediği gibi mevzuumuzla uzak yakın alakası yoktur.

BAŞKAN - Devlet Tiyatrosu, Büyük Tiyatro sahnesi karşısındaki büyük Loca kime ait ?

SANIK REFİK KORALTAN - Reısicumhura ait, kimse giremez.

BAŞKAN - Sanık Refik Koraltan müdafii ?

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ ORHAN APAYDIN -

(Müdafaasını yazılı olarak okudu, müdafaaname dosyasındadır).

BAŞKAN - Sanık Refik Koraltan müdafii Orhan Apaydın, 26/11/1960 tarihli 5 sahifelik müdafaanamesini verdi ve münderecatını sözlü olarak tekrar etti.

Son efendim, kim yapacak ?

MÜDAFİİ AYHAN TİMURTAŞ -

Yüce Divanın Muhterem Azaları :

Müdafaamıza başlarken bizde Adalet anlayışı ve inanışımızı müddeiumuminin tablosunun karşısına bir tablo halinde koymak istiyoruz.

İddia makamı hissî bir takım hususlardan hareketle adaletin zarurî şartlarında müvekkilim aleyhinde bir değişiklik yaratmak istemektedir. O dahi iddia ettiği hususun tahakkuk etmediğine inanmakta şüpheli halinin tereddütlü halinin sanığın lehine karara vasıl olmayı icap ettireceğini bildiğinden bu tarzı ihtiyar etmiş bulunmaktadır.

Muhterem Egesel'in (Bir gönül malzemesi) diye espirilendirdikleri müvekkilim Refik Koraltan'ın zevcesinin aslında annemin elim durumunu yakından bilen ve bütün ilim adamlarının ve kendisini tanıyan insanların böyle bir hastaya en yakın bilgili bir ihtimamın gösterilmesini bir vicdan borcu olduğunu, evin durumunu içinden bilen bir insan olarak huzurunuzda açıklayacağım.

Yüce Divanın Muhterem Reisi, sorgu esnasında temas ettiler ve sordular, "hanımınız lisan bilir mi ? " Onun için burada annemin kim olduğunu kültür derecesinin ne olduğunu anlatmak ihtiyacındayım. Annem hem yüksek Muallim Mektep ve hem de Sanayi Nefise mezunudur. Harbi umumiye müteakip bir çok Türk aydınları gibi oda memleket hizmetinde Anadolu'ya koşmuş ve irfan ordusunda çalışmıştır. Bursa, İzmir, Halep, Ankara ve Konya darülmuallimat müdürlüklerinde terbiye felsefesi ve resim öğretmenliklerinde bulunarak memlekete sayısız kıymetli öğretmen yetiştirmiştir. Böylelikle memleketin içtimai hamurunu yoğuran ellerden biridir. Fransızca'yı iyi bildiği gibi Almanca'yı da meramını anlatacak kadar bilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk kurulduğu senelerde babamla izdivacını müteakip o günlerin dağdağalı, fırtınalı hayatının içinde ve bütün hayatı boyunca babama en yakın manevî bir destek olmuştur. Ailemizde karşılıklı hürmet, muhabbet, itimat örnek olacak bir şekilde idi. Müvekkilim babam, bütün hayatı müddetince ailesine, yuvasına, çocuklarına vandan bağlı ve boş zamanlarını dışarıda geçirmektense yuvasında yavrularının arasında bulunmayı tercih eden bir baba olmuştur.

Müvekkilimin eşi annem nasıl hastalandı ? Sene 1945 di. O zaman tek partili Meclis grubunda ilk dördütlü takririn verilmesiyle başlayan muhalefet hareketi her cepheden tepkiler yaratmış ve bunun tesirleri aile yuvamıza kadar intikal ederek annemi, bir beyin

damarının kanamasına sebep olarak sağ tarafına tamamen felç inip yatağa düşmesine sebep olmuştu. Bu günden itibaren baba-kız nöbetleşe sabahlara kadar hastanın baş ucunda bekleyerek onu hayata avdet ettirmeğe çalıştık. Sayın Reis beyefendi, o günlerin ıstırabı anlatılamıyacak kadar elimdir. Hukukun son sınıfında bulunuyordum, tahsilimi terk ederek kendimi ölümle pençelesen anama hasrettim.

Hastabakıcı hemşire arıyor bulamıyorduk. Bilgili, tahsilli olanlar memur olmayı tercih ediyor, evlere gelmiyorlardı. Doktorlar her türlü tavsiyelerinin harfiyen tatbik edecek bir insanın bulunmasını, annemin ölümden kurtarılmasının en büyük amili olduğunu defalarla bana ifade ettiler.

Muhterem Hakimler, Ben o zaman sadece bir hukuk talebesi idim. Ne hastabakıcılık kursu görmüştüm, ne de tedavi usulü bilirdim. Bunu bilhassa burada belirtmek isterim. Bu bir krizdi. Annemin hayatı kurtuldu, fakat malûl kaldı. Artık o bütün hayatı müddetince daima yardıma muhtaç bir yatalak olmuştu. Fakat biz buna da şükre diyorduk. Hayatı kurtulmuştu. Müvekkilim babamın anneme gösterdiği sevgi, şefkat, alaka onu hayata bağlayan, yegane kuvvetti. Böylece günler, seneler geçti... Bu arada bir talihsizliğe daha uğradık. Senelerdir kendisini tehdit eden fıtık boğulmuş bir vaziyete geldi. En ufak bir öksürükle dışarıya fırlıyarak hayatını tehlide başladı. Yanında her an birisi bulunmalıydı. Bütün bu felaketler yetişmiyormuş gibi annemin hastalığında ikinci büyük kriz oldu. 1959 senesinde annemin sağ göğsünde beliren bir tümöre kanser teşhisi kondu, ameliyat kaçınılmaz bir hal aldı. Kendisine Operatör Hâzım Bumin tarafından muvaffakiyetle yapılan bir ameliyatla sağ göğsü tamamen alındı. Profesör Tevfik Berkman tarafından şua tedavisi yapıldı. Bütün kardeşler evden uzak bulunuyorduk. Benim zaman zaman gelip onları yoklamam vaziyeti halledemiyordu. Bütün doktorlar hastanın en mühim, en ihtimama ihtiyaç gösteren devresinin post operatif devre denilen ameliyatı takip eden devre olduğunu ehemmiyetle belirttiler. Bütün kardeşler doktorların ısrar ve tavsiyelerine uyararak annem ve babamın yanında kızlarının yerini alabilecek tahsilli, mazbut bir aile kızının, hastabakıcılıktan anlar hastayı ve evi murakabesi altına alabilecek bir insan getirtmek için ısrar ettik. Çünkü annem bilgisiz eller elinde kalmıştı. Böylece o sırada İstanbul'da bulunan Dr. Turan İdil'in hanımından bizzat annem bizi bu sıkıntılı durumdan kurtarması için rica etti. Doktorun dosyada mevcut mektubundan da anlaşılacağı üzere hastabakıcılık kurslarını bitirmiş, lisanlara vakıf iyi bir ailenin ve tanınmış bir avukatın kızı olan ve ayrıca Bavyera İşçi Bulma Kurulu tarafından tavsiye edilen Barbara'yı tercih ettik.

Türkiye Cumhuriyetinin protokolünde Büyük Millet Meclisi Reisinin eşni çok defa ecnebi elçilerin refikaları ziyarete gelirlerdi. Bu vaziyetlerde dahi sıhhi ve şahsî durumunu kontrol altında bulunduran anneme yardım eden lisan bilen mazbut tahsil ve terbiyeli bir insanın mevcudiyetinin lüzumu aşıkârdır. Hakikatı belirtmek için ve dava konusu olan bir dosyayı büyük bir dikkat ve titizlikle incelenmesi beklenen savcının diğer avukat arkadaşlarında belirtecekleri diğer mühim hususlardan başka Barbara Kutsen'in müktesabâtı ve bilgisini belirten ve saikları, bu hususta doktor İdil'in vermiş olduğu ifadeyi dosyada mevcut olduğu halde iddianamesinde meskût geçmesini esefle karşılarım. Adı geçen Doktor İdil, sinir hastalıkları mütehassısı hanımında rontgen ve radyoloji mütehassısıdır.

Evet... Barbara bir kaç hastabakıcı kursundan mezun olmuş, ayrıca yüksek tahsili de olan bir kimsedir.

Sual tevcih edilmiş bulunması itibarıyla mukavelenin niçin altı aylık yapılmış olduğu meselesine gelince... Hastanın Kanser ameliyatının ameliyattan sonra nazik bakım devresi nisbeten hafiflemiş olacaktı. Eğer kendisinden memnun kalmaz, işek bu müddet hitamında işine son verilecekti. Hastanın sıhhi vaziyeti, hastalığın giderilmesi, nihayet bir insan hayatının kurtarılması gibi bir mevzuda muhterem Savcı, bunu ilâç buhranı, kuyruklar vesaire gibi hususlara temas ederek başka mecraya döktü.

Yıllarca en istiraplı hastalıklarla yatalak olmuş en yakınının hayatını korumak, kurtarmak babında almış olduğu 500 dolarlık bir dolar müsaadesini bu Devletin en yüksek kademelerinde bulunmuş bir insana çok gördü ve bir istihza mevzuu yaptı. Her def'asında prensipler ve umumî mülâhazalar üzerinde duracağını belirten muhterem Egesel'in gönül malzemesine karşılık adalet ve hakikatın mesnedini teşkil eden vicdan malzemesini önünüze serdim.

İddia makamının leyhte ve aleyhte delil araması lâzım. Fakat o işi şahsiyete dökmekle yetinmiş, dosyada mevcut olmasına rağmen lehte delilleri serdetmemiştir.

Müvekkilimin 1567 sayılı kanunun 6258 sayılı kanunla değişik ittihaz edilecek kararlara aykırı hareket edenler hakkında ceza tertibini ihtiva etmektedir. Bu hususta müttehaz vekiller hey'eti kararı 14 sayılı Türk Parasını Koruma Kararı, bu kararın 72 inci maddesine göre suçun tekevvün edebilmesi yani Türk Parasını Koruma Kanununa muhalefet suçunun teşekkülü Maliye Vekaletinde çıkarılacak tebliğlerle ilgili, verilecek her nev'i taahhütnamelere riayetsizlik halinde mümkündür ki, müvekkilimiz tarafından bir taahhütname verilmediği cihetle şekli suçlardan bulunan Türk Parasını Koruma Kanununa muhalefet suçunun teşekkül edemeyeceği aşikârdır. Müvekkilimiz imzasıyla verilmiş her hangi bir resmi talep ve taahhütname yoktur. Kaldı ki, döviz persmisinde dövizin ciheti tahsisinde (İhtiyaç için) diye işaretlenmiş bulunmaktadır.

Bu haliyle olmasaydı dahi sorgularla tesbit edildiği ve fiil-hal tayin edilmiş duruma nazaran da müvekkilimin zevcesinin 15 sene-den beri hasta ve yatalak bulunduğu, tıbbi nezaret altında bilgili ve görgülü kimselerin himayeleri altında bulundurulması zaruretinin mevcut olduğu Barbara'nın da dosyanın... sayfasında doktor Turan İdil'in mektubunda belirtildiği veçhile hastabakıcılık kursları mezunu olduğu sabit ve bu hale nazaran da dövizin tıbbi ve zaruri şartlara ve maksada uygun surette sarfa tahsis edildiği aşikârdır.

Binnetice kanun nazarında suç yoktur. Müvekkilimize ceza terettüp etmez. Beraatini talep ederim.

BAŞKAN - Şimdi söyleyeceğim husus, dâvanın esası ile direkt olarak alakadar değil. Sanık Refik Koraltan'a sormuştum, eşiniz yabancı dil bilir mi diye "Biraz Fransızca bilir, ben de Almanca bilirim" dedi. Siz, annem kuvvetli Fransızca bilir, meramını ifade edecek kadar da Almanca bilir diyorsunuz. Babanızın ifadesiyle sizin müdafaanız arasında annenizin yabancı dili ne kadar bildiği hususunun da tutmamazlık var.

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ AYHAN TİMURTAŞ - Efendim, bunu şöylece izah edebilirim.

BAŞKAN - Babanız, eşinin durumunu ifade ederken "Biraz Fransızca bilir" dedi.

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ AYHAN TİMURTAŞ - Efendim, Babam her şeyin daha iyisini istediği için o kadarını kafi görmiyerek biraz Fransızca bilir demiş. Halbuki annem Fransızca'yı iyi bilir.

BAŞKAN - Sanık Hasan Polatkan müdafii Hüsamettin Cindoruk : Müdafaanızı yapacak mısınız ?

SANIK HASAN POLATKAN MÜDAFİİ HÜSAMETTİN CİNDORUK - Evet efendim.

BAŞKAN - Sanık Hasan Polatkan Müdafii Hüsamettin Cindoruk müdafaanamesini okudu.

Yazılı olarak verecek misiniz ?

SANIK HASAN POLATKAN MÜDAFİİ HÜSAMETTİN CİNDORUK - Vereceğim.

BAŞKAN - Sanık Hasan Polatkan müdafii Hüsamettin Cindoruk 26/11/1960 tarihli 3 sayıfeli müdafaanamesini verdi ve münderecatını sözlü olarak tekrar etti.(Müdafaaname dosyasındadır).

Sanık Refik Koraltan : Şimdi müdafileriniz her cepheden müdafaanızı yaptılar. Onun dışında söyleyecek bir şeyiniz var mı ?

SANIK REFİK KORALTAN - Bendeniz de kısaca müdafaamı yapacağım.

BAŞKAN - Sanık Refik Koraltan yazılı müdafaanamesini verdi ve münderecatını sözlü olarak tekrar etti.

(Müdafaaname dosyasındadır)

BAŞKAN - Sanık Hasan Polatkan : Müdafaanızı yapacak mısınız?

SANIK HASAN POLATKAN - Evet efendim.

BAŞKAN - Sanık Hasan Polatkan 26/11/1960 tarihli (9) sayıfeli yazılı müdafaasını verdi ve münderecatını tekrar etti.

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ: Dosya tetkik edilip gereken karar hazırlanmak üzere duruşmanın 1/12/1960 Perşembe saat 9,30 a bırakılmasına oybirliği ile karar verildi.

Kapanma saati: 11.30

Esas: 1960/13

- 36 -

Ü Ç Ü N C Ü O T U R U M

(1/Aralık/1960 Perşembe)

Açılma saati: 9.30

1-	Yüksek Adalet Divanı Başkanı	:	Salim Başol
2-	" " " Üyesi	:	Ferruh Adalı
3-	" " " "	:	Rıza Tunç
4-	" " " "	:	Hasan Gürsel
5-	" " " "	:	Abdullah Üner
6-	" " " "	:	Kemal Gökçen
7-	" " " "	:	Cahit Özden
8-	" " " "	:	Ali Doğan Torun
9-	" " " "	:	Adil Sanal

1)	Yüksek Adalet Divanı Başsavcısı	:	Altay Ömer Egesel
2)	" " " " Yardımcısı	:	Fahrettin Öztürk
3)	" " " " "	:	Salim Ertem
4)	" " " " "	:	Avni Yurtsever
5)	" " " " "	:	Faruk Siret Değermen
6)	" " " " "	:	Orhan Erdoğan
7)	" " " " "	:	Niyazi Kırdar
8)	" " " " "	:	Ahmet Bayrak
9)	" " " " "	:	Süleyman Taşer
10)	" " " " "	:	Necdet Darıcioğlu
11)	" " " " "	:	Servet Tüzün
12)	" " " " "	:	Turgut Lüleci

Zabıt Kâtibi.: Necmi Ener

BAŞKAN - Sanıklar getirildiler, bağlı olmaları yerlerine alındılar. Müdafiler hazır, açık olarak duruşmaya devam olundu.

Müdafilerin yoklaması:

Sanık Refik Koraltan müdafileri Bedri Göker, Saffet Nezihi Bölükbaşı, Hüsamettin Cindoruk, Ayhan Timurtaş,

Sanık Hasan Polatkan Müdafileri: Burhan Apaydın, Orhan Apaydın.

Tetkikatımızı ikmal edemedik. Onun için bir hafta sonraya tâlik edeceğiz.

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ: Dosyanın tetkikatı bitirilemediğinden tetkik edilip gereken karar hazırlanmak üzere duruşmanın 8/12/1960 Perşembe günü saat 9.30 za bırakılmasına oy birliğiyle karar verildi.

Kapanma saati: 9.35

TÜRK PARASININ KIYMETİNİ KORUMAYA MUHALEFETD Ö R D Ü N C Ü O T U R U M

(8/12/1960 Perşembe)

Açılma saati: 9.30

1-	Yüksek Adalet Divanı Başkanı	:	Salim Başol
2-	" " " Üyesi	:	Selman Yörük
3-	" " " "	:	Ferruh Adalı
4-	" " " "	:	Nahit Saçlıoğlu
5-	" " " "	:	Hıfzı Tüz
6-	" " " "	:	Abdullah Üner
7-	" " " "	:	Wasfi Göksu
8-	" " " "	:	Kemal Gökçen
9-	" " " "	:	Nahit Hatiboğlu.

1)	Yüksek Adalet Divanı Başsavcısı	:	Altay Ömer Egesel
2)	" " " " Yardımcısı	:	Fahrettin Öztürk
3)	" " " " "	:	Salim Ertem
4)	" " " " "	:	Avni Yurtsever
5)	" " " " "	:	Faruk Siret Değermen
6)	" " " " "	:	Orhan Erdoğan
7)	" " " " "	:	Niyazi Kırdar
8)	" " " " "	:	Ahmet Bayrak
9)	" " " " "	:	Süleyman Taşar
10)	" " " " "	:	Necdet Darıcioğlu
11)	" " " " "	:	Servet Tüzün
12)	" " " " "	:	Turgut Lüleci

Zabıt Kâtibi..... : Şakir Doğanay

BAŞKAN - Sanıklar getirildiler, bağlı olmaları yerlerine alındılar. Müdafiler hazır, açık olarak duruşmaya devam olundu.

GEREÇİ GÖRÜŞÜLDÜ:

21/9/960 tarihli raporu vermiş bulunan Maliye Müfettişi Sabih Gider'in çağırılıp dinlenmesine ve duruşmanın 13/12/960 Salı saat 9.30 a bırakılmasına oy birliğiyle karar verildi.

Kapanma saati: 9.40

TÜRK PARASININ KIYMETİNİ KORUMA KANUNUNA MUHALEFET

B.E.S.İ.N.C.İ O.T.U.R.U.M

(13/12/1960 Salı)

Açılma saati: 16.50

1-	Yüksek	Adalet	Divanı	Başkanı	Vekili	:	Ferruh	Adalı
2-	"	"	"	Üyesi		:	Hıfzı	Tüz
3-	"	"	"	"		:	Hasan	Gürsel
4-	"	"	"	"		:	Cahit	Özden
5-	"	"	"	"		:	Vasfi	Göksu
6-	"	"	"	"		:	Adil	Sanal
7-	"	"	"	"		:	Kemal	Gökçen
8-	"	"	"	"		:	Ali	Doğan Toran
9-	"	"	"	"		:	Nahit	Hatipoğlu
1)	"	"	"	Başsavcısı		:	Altay	Ömer Egesel
2)	"	"	"	"	Yardımcısı	:	Fahrettin	Öztürk
3)	"	"	"	"	"	:	Salim	Ertem
4)	"	"	"	"	"	:	Avni	Yurtsever
5)	"	"	"	"	"	:	Faruk	Siret Değermen
6)	"	"	"	"	"	:	Orhan	Erdoğan
7)	"	"	"	"	"	:	Niyazi	Kırdar
8)	"	"	"	"	"	:	Ahmet	Bayrak
9)	"	"	"	"	"	:	Süleyman	Taşar
10)	"	"	"	"	"	:	Necdet	Darıcıoğlu
11)	"	"	"	"	"	:	Servet	Tüzün
12)	"	"	"	"	"	:	Turgut	Lüleci

Zabıt Kâtibi.....: Necmi Ener

BAŞKAN - Sanıklar getirildiler, bağlı olmaları yerlerine alındılar, müdafiler hazır, açık olarak duruşmaya devam olundu.

Sanık Refik Koraltan müdafii Orhan Apaydın, Ayhan Timurtaş (Buradalar)

Sanık Hasan Polatkan müdafii Hüsamettin Cindoruk (Yok), Saffet Nezihi Bölükbaşı (Burada).

Bilirkişiyi çağırın.

(Bilirkişi huzura alındı).

BAŞKAN - Adınız ?

BİLİRKİŞİ - Sabih Gider.

BAŞKAN - Babanızın adı ?

BİLİRKİŞİ SABİH GİDER - İsmail Hakkı.

BAŞKAN - Kaç doğumlusunuz ?

BİLİRKİŞİ SABİH GİDER - 1931.

BAŞKAN - Evvelce yemin etmişsiniz.

BİLİRKİŞİ SABİH GİDER - Evet efendim.

BAŞKAN - O yeminin tesiri altında bazı hususları soracağız. Şimdi iddiaya göre ve sizin raporunuzda mevzubahis edilen meselede Refik Koraltan'ın hareketi Türk Parasını Koruma Kanununa ve dolayısıyla bu husustaki alakalı kararnameye muhalefet teşkil ediyor. Hasta karısına tıbbi malzeme getirteceğini beyan ederek aldığı kambiyo döviz müsaadesini Almanya'dan getirttiği Barbara isimindeki bir kadının hizmet ücretine tahsis etmiştir. Şimdi buna dair mütalâanızın müstenidatını bize izah edeceksiniz.

BİLİRKİŞİ SABİH GİDER - Evvelâ hâdisе Yüksek Divanca malûmdur. Refik Koraltan'ın rahatsız hanımı varmış. Bu hanımın sıhhati için elzem bulunan bazı malzemenin Almanya'dan ithali istenmiş, bunun için doğrudan doğruya Maliye Vekiline özel mektupla müracaat edilmiş, yolsuz ve usulsüz bir şekilde döviz tahsisi yaptırılmış. Bu döviz tahsisi dolayısıyla bir permi alınmış. Bu permi mevcut iken bu sırada daha evvelde aralarında akteğilmiş bir mukaveleye göre, hizmetçi namı ile Barbara Kurske isminde bir Alman kızı Türkiye'ye getirilmiş. Ve hizmeti karşılığı kendisine bu dövizler ödenmiş.

Bu hâdisenin tetkiki, benim bakımından iki safha arz etmektedir.

Evvelâ Refik Koraltan ve Hasan Polatkan'ın yapmış bulunduğu bu müşterek usulsüz döviz tahsisi, diğer taraftan Refik Koraltan'ın almış bulunduğu bir döviz tahsis dışında kullanması hâ isesidir. İlk Bilirkişi raporunu da inceledim. Bundan sonra Yüksek Soruşturma Kurulunda ifadesine müracaat olunan Hasan Polatkan bu muamelede kendisinin vermiş bulunduğu emir dolayısıyla Kambiyo memurlarının sorumlu bulunduğunu ve yapılmış bulunan döviz tahsisi işleriyle bizzat kendisinin meşgul olmadığını ileri sürmüştür. Bunun üzerine hâdisе tekrar uhdeme tevdi edildi. Kambiyoda tetkikat icra ettim. Neticede ikinci bilirkişi raporunu tanzim ettim. Bunda evvelâ Refik Koraltan'ın durumunu tebarüz ettirmek istiyorum.

Refik Koraltan'a, hasta bulunan eşi için malzeme getirtmek üzere 500 dolarlık döviz tahsis edilmiş, Hususi Kalem Müdürü Bedri Akyüz vasıtasile Maliye Vekaletine müracaat edilmiş. Bu müracaat normal bir müracaat değildir. Çünkü, normal bir müracaat olsaydı, bu talebin doğrudan doğruya Maliye Vekiline değil, Hazine Umum Müdürlüğüne yapılması icap ederdi. Hazine Umum Müdürlüğü döviz tahsis ve transfer işleriyle meşgul olan bir Umum Müdürlüktür. O zaman mer'î tebliğlere ve kararname sarahatına göre zat ve aile işleri için hariçten getirilecek ilâç ve sıhhi levazımat doğrudan doğruya 47 sayılı tebliğe tabi idi. 47 sayılı tebliğin 34 üncü maddesi zat ve aile ihtiyacı için getirilecek ilâç ve sıhhi malzemenin Hazine Umum Müdürlüğü kanalile tahsis edileceğini ve Hazine Umum Müdürlüğünden permi müsaadesi verildikten sonra bunun bir taahhütnameye bağlanacağını ve daha evvel Hazine Umum Müdürlüğü bu permiyi verirken bazı hususlarda tetkikat yapıp durumu tebellür ettireceğini, 47 sayılı tebliğin 34 üncü maddesinin âmir hükümlerinden bulunuyordu. Bu,

tâbiri amiyanesile tepeden inme olarak verilmiş bir döviz tahsisidir. Çünkü, ne Hazine Umum Müdürlüğüne uğratılmıştır, ne böyle bir tetkik yaptırılmıştır, ne de taahhütname almaya lüzum gösterilmiştir. Talep doğrudan doğruya Maliye Vekâleti Özel Kalem Müdürlüğüne yazılmıştır. Özel Kalem vasıtasıyla Maliye Bakanlığına verilmiştir. Maliye Bakanı Hasan Polatkan tarafından uygundur şerhile Ankara Kambiyo Müdürlüğüne havale edilmiştir.

Şu muamele gösteriyor ki, Hasan Polatkan'ın yapmış olduğu döviz tahsisi o zaman mer'î bulunan 47 sayılı tebligata taarruz halindedir. Çünkü, Bakan bu şekilde bir tahsis yapamaz.

BAŞKAN-47 sayılı tebliğin 34 üncü maddesi ?

BİLİRKİŞİ SABİH GİDER - Evet, 47 sayılı tebliğin 34 üncü maddesinde olan hususlardır ki, bunlar bir taahhütname aranılması ve hâdisenin tetkiki idi. Bunları yaptırmadan doğrudan doğruya Maliye Vekilinin (uygundur) emri ile Kambiyo Müdürlüğüne para transfer edilmiş oluyor.

Burada, bir şey nazarı dikkati celp ediyor. Hasan Polatkan'ın kullandığı ibareyi, biz tatbikatçı olduğumuz için biliyoruz. Ankara Kambiyo Müdürlüğünde ve Hazine Genel Müdürlüğünde yaptığımız tetkiklerden anlaşılıyor ki, (Uygundur) ibaresi hiç bir muamele yapmadan doğrudan doğruya bu döviz tahsis edin manasına gelir.

Hasan Polatkan, Ankara Kambiyo Müdürlüğüne verilen dilekçelerin üzerine (Usulüne göre uygundur), (usulü ne ise onu yapınız) ibarelerini kullanıyordu. Bu defa, böyle yapmamış. Böyle olunca memurlar ne yapsın. Buna göre döviz tahsisi yapıyorlar. Ancak "uygundur" şeklinde bir mütalâa görünce burada doğrudan doğruya Bakanın takdir hakkını kullandığını telâkki ediyorlar. Bu şekilde ne bir taahhütname alıyorlar, ne de her hangi bir muameleye girişiyorlar. Bakan Hasan Polatkan'ın "uygundur" şeklinde Ankara Kambiyo Müdürlüğüne havale ettiği bu dilekçe ile Bakanın takdir hakkını suistimal ettiği veya Bakan takdir hakkını kullanmış gibi bir durum mevzu bahisdir.

Ancak, burada şu hususu tebarüz ettirmek lâzımdır: Acaba 47 sayılı tamim muvacehesinde Bakanın takdir hakkı mevcut mu idi ? Bunu tetkik edecek olursak görürüz ki; 47 sayılı tamimde Bakanın takdir hakkı mevcut değildir. Fakat Bakan burada takdir hakkını kullanmıştır. Buna nazaran Maliye Bakanı 47 sayılı tebliğin 34 üncü maddesine muhalif bir döviz tahsisine müncer olan emri vermiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan şimdi onu size okuyayım, bendeniz Radyodan takip ediyorum, bu takiplerimde burada sanık müdafilerinin bazı hususlar üzerinde durduklarını işittim, bu vakıada iki bilirkişi raporu arasında Hasan Polatkan'ın müdafii mübâyenet gördüğünü beyanla bir itirazda bulunmuştur, müsaade ederseniz onu tebarüz ettireceğim.

Burada şu husus mevcuttur: raporumu arz edeceğim, ondan sonra Hasan Polatkan'ın durumunu tebarüz ettireceğim.

Birinci raporumda 47 sayılı tebliğin 34 üncü maddesine muhalif hareket ettiğini ve binaenaleyh bu tebliğin şumulü haricine çıktığını belirtmiştim. İkinci raporumda memurların mes'uliyet durumunu inceleyen (uygundur) şerhi ile Ankara Kambiyosuna aksettirilmesi dolay-

siyle oradaki memurların bir tetkikat yapmak selâhiyetini kendilerinde görmediklerini, binaenaleyh Bakanın takdirini kötüye kullandığını göstermiştim. Bunun her ikisi telif edilebilir. Şöyleki: 47 sayılı tebliğin dışında bir muamele yapılmıştır, âdeta bir takdir döviz gibi muamele yapılmıştır. Ama, bu bir takdir dövizidir. Takdir döviz olması için Bakana bir selâhiyet bırakmak icap ederdi. 30 sayılı bedelsiz ithalat tebliğinin 33 üncü maddesinde Bakana böyle bir takdir hakkı tanınmıştır. Şöyleki: Dışarıda tekevvün etmiş bir döviz dolayısıyla Bakan, isterse buna bedelsiz ithalat müsaadeleri verebilir. Orada şöyle yazılıdır: "Maliye Bakanının hakkı mahfuzdur." diye yazılıdır.

47 sayılı tebliğ tetkik edilecek olursa burada Bakana takdir hakkı tanınmamış olduğu görülüyor. Şöyle ki: Bakan 47 sayılı tebliğin 34 üncü maddesine göre verilmemesi iktiza eden bir döviz vermiş bulunmaktadır.

Refik Koraltan'ın durumuna geçiyorum: Refik Koraltan, raporlarımda tebarüz ettirmiştim, almış olduğu bir döviz bir başkasına devretmiş veya başka bir yere sarfetmiş bulunmaktadır. O zaman, mer'î bulunan 14 sayılı kararnameye göre ki - bizde üç tane hüküm mevcuttur - 18 inci madde, 71 inci madde ve 72 inci madde. Bu üç madde Refik Koraltan'ın durumuna intibak eder, maddeleri okuyorum.

Madde 71 - Bilumum döviz tahsis varakaları, döviz permileri ve bu mahiyetteki vesaik ve bunlara müsteniden alınan dövizlerin Maliye Vekilinin veya yetkili kılacağı mercilerin müsaadesi olmadan ahara devri memnudur.

diyor. Burada bir bakıma Refik Koraltan'ın karısının tedavisi zımında almış olduğu bir döviz Barbara isimli bir şahsa devir etmiş olduğu kabul edilebilir.

İkinci husus: Tamimin 72 inci maddesinin matlabını okuyorum:

"Taahhütlere riayetsizlik ve hilâfı hakikat beyanda bulunmak"

Şimdi de maddeyi aynen okuyorum: (72 inci madde okundu)

Şimdi bu karara istinaden Maliye Vekâletince çıkarılacak tebliğlerle ilgili olarak verilecek her nev'î taahhütnamelerin ve verilen vesaikin hakikata uygun olmamasını işbu karara muhalefet sayıyor ve ibraz edilen vesaikin hakikata uygun... vesaik tabirini biraz geniş mânada alacak olursak Refik Koraltan'ın Bedri Akyüz vasıtasıyla yaptığı ve döviz vermeye müncer olan dilekçesi bir taleptir. Ortada bir proforma tatura mevcut değildir, taahhütname mevcut değildir, sarf edilecek bir döviz olduğunu gösterir hiç bir belge mevcut değildir. Elimizde sadece bir vesika mevcuttur. Bu vesika da Refik Koraltan'ın Hasan Polatkan'a verdiği taleptir. Bu talepten gösterilen maksadın dışında dövizin kullanılması suretile, aykırı hareket edilmiştir ve hilâfı hakikat beyanda bulunmuştur. Bunların dışında, bendeniz bu tetkikatı bir müddet evvel yapmışım, buraya geldikten sonra sabahleyin dosyayı tekrar tetkik ettim. Refik Koraltan'ın durumunu tebarüz ettirir yeni bir husus olarak şu iddiayı da söylemek mümkündür: Barbara ile Refik Koraltan arasında bir mukavele imza edilmiştir. Bu mukaveleyi, ben Bilirkişi olarak yaptığım tetkikat sırasında maalesef celp edemedim. Büyük Millet Meclisinde yapılan aramada da ele geçmiş bir vesika değildir.

Ancak; gerek Bedri Akyüz, gerek Doktor Turan İdil ve gerekse Refik Koraltan böyle bir mukavelenin mevcut olduğunu beyan ettiler. Binaenaleyh, ortada dövizle tediye mutazammın bir kontrat ve akıt mevcuttur. Ve tarafeyn tarafından imza edilmiştir. Bu vesikalara göre Refik Koraltan, gelecek olan Barbara için Türkiye'de her ay 250 Türk lirası verecek ve hariçte gösterdiği bir adrese de 250 Deuch Mark ödiyecektir. Bizim 14 sayılı kararımız, yani Kambiyo mevzuatımıza göre bu husus bir döviz kaçakçılığı suçunu teşkil etmektedir. Nitekim 14 sayılı kararın 18 inci maddesini okuyorum. (18 inci madde okundu).

Bu maddede bizi alâkadar eden kısım şudur: Türkiye'deki hâki-ki veya hükmi şahısların hizmet karşılığı veya her hangi bir şekil ve suretle döviz üzerine muamele yapmaları memnudur.

Bu mukavele yüksek malûmalarıdır ki, bir muameledir. Eğer buradan döviz ödeme meşrut ise bir döviz üzerine yapılan muameledir. Binaenaleyh döviz üzerine yapılan bir muameleye tevessül olunması ve bu muameleyi belirtir mahiyette bir kontrat yapılmasıdır. Kaldı ki, döviz üzerine transfer ve döviz üzerine yapılmış bulunan bu muvazaalı bir muameleyi bize göstermektedir. Binaenaleyh raporumda mevzubahis ettiğim 1567 sayılı kanunun muaddel 2 inci maddesinin (a) bendine Refik Koraltan'ın bu hareketi girmiş bulunmaktadır. Bu hususu kısaca belirtmek icap ederse, Refik Koraltan'ın Almanya'dan karısının sıhhi ihtiyacı için alınmış bulunan 500 doların büyük bir para olduğunu kabul etmek icap eder. Bizim paramızla 5000 lira karşılığıdır. Bu 500 dolarla iki sene evvelki model bir otomobil mübayaa edilebilmektedir. Bu 500 dolarlık tahsis verene Hasan Polatkan 500 dolarla ilaç getirilmeyeceğini biliyordu. Çünkü 500 dolarlık ilaç dünya yüzünde yoktur. Bir tekerlekli sandalyanın Almanya'da nihayet 70 - 80 ve nihayet 100 dolar civarında satıldığı bildiriliyor. Avrupa'ya her an gidip gelen Hasan Polatkan'ın Avrupa'da 500 dolarla neler alınabileceğini bilmesi lâzım gelirdi. Caffelkalem 500 dolar, hem o şekilde bir tahsis ki, kat'iyen bir taahhütname aramak veya taahhütname aramayı mutazammın bir emir vermemek suretile bu 500 doları vermek için emir vermiş bulunuyor. Vaziyet bu şekilde olunca Kambiyo memurları, o zamanın havasına göre, bunu doğrudan doğruya bir emir telâkki etmişler, transferini yapmışlar ve başka bir belge aramamışlardır.

BAŞKAN - Sanık Hasan Polatkan, ben uygundur diye yazmakla beraber onların gereken vesikayı araması, taahhütname araması lâzım gelirdi diyor.

BİLİRKİŞİ SABİH GİDER - Bendeniz Ankara Kambiyo Müdürlüğünde, inkılâptan sonra yapmış olduğum müteaddit tetkikler vardır. Bu tetkikler esnasında hiç değilse, 400 - 500 dosyayı gözden geçirdim. Bu dosyaların bir kısmı (uygundur) bir kısmı (usulü veçhile uygundur) bir kısmı (usulüne göre uygundur) şeklinde geçmiştir. Gerek Ankara Kambiyo Müdürlüğü ve gerekse Hazine Umum Müdürlüğü yetkilileri ile yaptığım konuşmalarda -Çünkü ben Müfettiş olarak Hasan Polatkan'ın uygundur demesinden ne kastettiğini bilmiyordum- ancak, onlarla yaptığım konuşmalarda öğrendiğime göre yapılmış bulunan tatbikat da bu merkezdedir. (Uygundur)parafı verilen her muamelede Kambiyo bunu bir takdir dövizli addederek sureti kat'iyede tebliğlere riayet etmiştir. Şimdiye kadar diyorlar ki, (Bu bakanın bize verdiği bir açık bonodur. Bir emirdir ve bu emir bize gösteriyor ki, hiç bir kaideye

uyulmasın ve döviz verilsin. Bakan, mes'uliyeti tekabbül etmiş, ben de döviz veririm" diye bu şekilde ifadelerde bulundular. (Usulüne göre uygundur) ibarelerini bizzat gördüm, tebliğlerdeki yolsuzluğu bizzat gördüm.

BAŞKAN - Bu hâdiseden başka (uygundur) diye gösteriyorsunuz, onlar yolsuz mu oluyor ?

BİLİRKİŞİ SABİH GİDER - (Uygundur) diye yazılan şeylerin çoğu seyahat dövizleridir, buna taallük ediyordu. Seyahat dövizleri 30 sayılı tebliğe giriyordu ve muhtelif zamanlarda cereyan etmiş muameleler olduğu için 1959 senesi şu tarihinde mer'in bulunan tebliğe uyan aynı mahiyette bir muamele var mı, yok mu ? Böyle bir çalışma yapmadım. Ancak Kambiyo Müdürlüğünde bana ibraz edilen dosyalar üzerinde yaptığım tetkikata göre, "uygundur" şerhi görüldüğü zaman tebliğlere riayet edilmiyordu. Bu ve buna benzer dosyalar Yüksek Soruşturma Kurulunda mevcuttur. Böyle "uygundur" şerhi verilmiş olanlar üzerinde yapılmış tetkiklerim vardır. Onlar da her hâlde Divana gelecektir.

BAŞKAN - Bir mütalâanız var mı efendim ?

BAŞSAVCI - Bilirkişinin ifadesinden sonra eski mütalâamızda her hangi bir retuş yapmak icap etmiyecektir. O mütalâamızı tekrar ediyoruz.

BAŞKAN - Sanık Refik Koraltan, Bilirkişinin ifadesine bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK REFİK KORALTAN - Yüce Divanın muhterem Hakimleri, Bilirkişiyi dikkatle takip ettim. İfadeleri bazan çok uzadı ve fakat asıl hakikat üzerinde durmadı, tabii sabık Vekil kendilerine taallük eden hususu arz ve izah edeceklerdir ve Vekilin takdiri üzerine nihayet ifadesi dolayısıyla şu veya bu şekilde olması icap ederdi. Veya olmaması icap ederdi gibi mütalâa fazla bir mütalâa olmak üzere her hâlde nazarı dikkate alınacaktır. Buna şüphe etmiyorum. Hâdisemize mevzu olan keyfiyet şudur, Muhterem Reis bey efendim. Sanki mühim ve çok bir para kaçırılmış, dış memleketlerde, orada ithalat için, ihracat için kullanılmış, bu kadar mühim bir hâdisе imiş gibi izah ettiler.

BAŞKAN - Bilirkişinin mütalâasına karşı diyeceğinizi söyleyin.

SANIK REFİK KORALTAN - Oraya geliyorum. Bir defa dikkat ettim geçenki duruşmalarda Riyaset Makamından tevcih edilen bir sual vardı, bunu tekrar ettiler. Vekilin uygundur sözünden sonra taahhütname alınmamıştır. Taahhütname alınmadığına en ziyade selâhiyetli ve mes'ul ve en az kendisi kadar bilgili olması icap eden Kambiyo Müdürü vaki suale cevaben "taahhütname alınmadığına göre maksat dışına çıkılabilir" demiştir. Kaldı ki, evvelce de arz ettiğim gibi zaten maksat dışına harcanmış değildir. Kimseye tevdi edilmiş değildir. Malum ve muayyen bir hastanın ızdıraplarının dindirilmesi ve halen kanser hastalığından dolayı çok itina ve dikkat isteyen bir hastanın tedavi tavsiyesine göre muntazaman takip edecek ve bu arada zaten çığrından çıkan ev işlerini takip edecekti, maksattan uzak bir şey değildi. Taahhütname alınmamış, ne kaçırılan para var, ne de başka maksat için kullanılan para var. Doğrudan doğruya hastanın tedavisi ile alâkalı. Bu hakikatler karşısında adaletin icabının yerine geti-

rileceğine yüksek vicdanınızdan eminim. Biraz uzadı, hakikate giden yol uzun da olsa yararucu değildir.

BAŞKAN - Sıhhi malzeme alınacak diye 500 dolarlık beyanda bulunduğunuz zaman Barbara'nın getirileceğini biliyor muydunuz ?

SANIK REFİK KORALTAN - Kat'iyen böyle bir şey mevzubahis değildi.

BAŞKAN - 500 dolarlık tıbbi malzeme nelerdir ?

SANIK REFİK KORALTAN - Doktorların tavsiye edeceği neler varsa.

BAŞKAN - Doktorlar size söylemedi mi ?

SANIK REFİK KORALTAN - Tabibi müdavileri ne tavsiye ederse onlar gelecekti, Tavsiye ettikleri müteaddit şeyler vardı. Mesela araba vardı, ilaç vardı, sonra jimnastik vasıtaları vardı. Bilhassa Radyoloji mütehasssısının tavsiye ettiği şeyler...

BAŞKAN - Peki siz demediniz mi ki, 500 dolar ile hemşire gelince bu malzeme için lâzım olan para nereden tedarik edilecektir ?

SANIK REFİK KORALTAN - Lâzım olduğu vakit tekrar alacaktık. Reis Beyefendi, şurasını arz edeyim; muvafık ve muhalif bir çok Mebuslar giderler, 500 dolar alırlar, 1000 dolar alırlar, ben 10 sene zarfında hiç bir tarafa gitmiş ve 10 paralık döviz de almış değilim.

BAŞKAN - O başka fasıl.

SANIK REFİK KORALTAN - Maruzatım bundan ibarettir, Reis Bey.

BAŞKAN - Siz Barbara ile şifahi veya tahriri mukavele akterken bir döviz ödiyeceksiniz, bu memnu olduğuna nazaran nasıl mukavele yapıyorsunuz, onunla ? Memnu olduğunu biliyordunuz.

SANIK REFİK KORALTAN - Mukavele , orada bulunan doktorla aralarında yapılmıştır. Benim imzamlı teyit edilen bir mukavele değildir, Doktor Turan idil tarafından yapılmıştır.

BAŞKAN - Ona ayda 250 mark ödüyorsunuz.

SANIK REFİK KORALTAN - Onun iş'arı üzerine.

BAŞKAN - Sizin gönderdiğiniz paranın memnu olduğunu bilmiyor muydunuz ?

SANIK REFİK KORALTAN - Başka bir maksada harcandığı için asla tereddüt etmedim.

BAŞKAN - (Müdafilere:) Bilirkişinin beyanına sizin bir şey diyeceğiniz var mı ?

SANIK HASAN POLATKAN MÜDAFİİ SAFFET NEZİHİ BÖLÜKBAŞI - Beyefendi, Kambiyo tarifleri içinde bir takdir dövizî tâbiri vardır. Biz müdafaamızda Refik Koraltan beye verilmiş olan dövizin bir takdir dövizî olduğunu dermeyeran ettik. Buraya gelmiş olan Kambiyo mütehasşıs şahitleri de bunun takdir dövizî olduğunu söylemişlerdi. Şimdi, Bilirkişi takdir dövizî olmadığını söylüyor. Bu takdir dövizî midir, değil midir, bunu bilmek için takdir dövizî nedir, hususunun bilinmesi lâzımdır. Lütfen takdir dövizinin ne olduğunu izah etmek suretile muhteremhey'eti ve bizi tenvir etsinler.

BAŞKAN - Demin bahsettiler, mademki öyle, buyrun söyleyin.

BİLİRKİŞİ SABİH GİDER - Bey efendi, takdir dövizî o zamanki mer'î tebliğlerde bulunan mahfuz bir hükümdür. Bakana tanınmış bir selâhiyettir. Binaenaleyh, bir tebliğ çıkarılmış, bu tebliğde 70 nci maddede şöyle bir hüküm mevcuttur diyor. Falan, falan olmuştur ama, Bakanın hakkı mahfuzdur, der. Böyle dendiği anda mahfuz hükme istinaden verilen dövizler takdir dövizini teşkil eder. Ama, bütün vatandaşlara meselâ ithalat ve ihracat tebliğinde zaten böyle bir hak tanınmamıştır. Böyle bir hakkın tanınmamış olması dolayısıyla takdir dövizî bahis konusu değildir.

SANIK HASAN POLATKAN MÜDAFİİ SAFFET NEZİHİ BÖLÜKBAŞI - Takdir dövizî her hangi bir kararnamede veya her hangi bir tebliğde Bakana takdir dövizî verme selâhiyetini veren hükümler var mı, yok mu? Böyle bir hükme mi dayanmaktadır. Bunu mu demek istiyorlar ?

BİLİRKİŞİ SABİH GİDER - Evet budur.

SANIK HASAN POLATKAN MÜDAFİİ SAFFET NEZİHİ BÖLÜKBAŞI - Hiç bir kararnamede veya hiç bir tebliğde Bakanın takdir selâhiyetini gösteren sarîh bir hüküm bulmak mümkün değildir. Bakana takdir dövizî vermek selâhiyeti umumî bir hükümden çıkmaktadır. O da 14 sayılı kararın 20 inci maddesinde yer almıştır. Orada Türkiye'ye girecek olan dövizler ne suretle tasarruf edileceği hususu Maliye Vekiline verilmiş bir hak olarak zikredilmektedir. Seyahat dövizî nasıl verilir, aile ihtiyacı dövizî nasıl verilir, bütün bunlar ayrı ayrı ya kararnamelerde, ya tebliğlerde hükümünü bulmuşlardır. Bu hükümlenmiş olan dövizler haricinde kalan her türlü dövizler takdir dövizî tahsisidir. Takdir dövizî tipi tayin edilmiş tahsis haricindeki her türlü dövizlerdir. 12 veya 10 sayılı tebliğlerde aynı hüküm vardır. Maliye Vekâleti memlekete gelmiş olan dövizlerin idaresi işini yapar, diye bir hüküm de vardı. Fakat daha o zaman hiç bir tebliğde hüküm yoktu. 14 sayılı kararname çıkıncaya kadar memlekette yalnız tahsil dövizî hakkında hüküm vardı. Bunun dışında yapılan bütün döviz tahsisleri takdir dövizî idi. Binaenaleyh kararnamelerde veya tebliğlerde şekli, tipi, formalitesi tayin edilmiş olan tahsis şekillerinin dışında yapılmış olan her türlü tahsisler takdiri tahsistir. Böyle olduğu içindir ki, (uygundur) ibaresini görünce takdiri tahsis olduğunu anlamışlar ve takdir formalitesini yerine getirmişlerdir.

Sayın Bilirkişi bu noktayı bilmiyor, belki hesap uzmanıdır. Fakat Kambiyo işlerinde mütehasşıs değildir. Takdir dövizî olunca netice şu, takdir dövizini isteyen kimse sebep gösterir. Fakat döviz alanın sebeple bağlı olmadığı gibi döviz veren de, Maliye Vekili veya yetkili bulunduğu kimseler, Maliye Müsteşarı, İstanbul Kambiyo Müdürü 100 liraya kadar takdir dövizini vermeye yetkili idiler.

Onlar da bu mevzuu ile mukayyet değildirler. Artık bunun nedeni aranmaz, 48 sayılı tebliğin hangi maddesinin hükmü burada cari olmaz ? Çünkü 34 üncü maddede yazılı olan döviz muayyen bir dövizdir. Ve kendisine mahsus formaliteleri, müracaat şekli, taahhütname ve arkasının takibi gibi şeyler vardır. Bu hadise böyle bir hadise değildir. Doğrudan doğruya arz ettiğim şekilde bir takdir dövizidir. Takdir dövizini olunca ne veren için, ne de almış olan için her hangi bir mes'uliyet mevzubahis olamaz.

BİLİRKİŞİ SABİH GİDER - Efendim, şunu arz etmek isterim ki, sayın Avukat bey benim bir şey bilip bilmememi takdir makamında bulunmamaktadır. Benim; Kambiyo bilir, hesap bilmez, hesap bilir, kambiyo bilmez, şeklindeki ifadesini red ediyorum. Ben, Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarına göre Maliye Müfettişi tayin edilmişim. Ve gerekli formasyonla yetişmişim. Beyefendi, bunu takdirden aciz bulunuyorlar.

İkinci hususu arz edeyim; burada polemik yapmak istemiyorum, ben şahit değilim, tarafsız bir kimseyim. Hasan Polatkan benim Bakanım, bu bir mana ifade etmez. Ben her zaman müfettişim. Ben, verilen muameleyi yapar ve raporumu veririm. Parti üstü veya parti dışı gibi bir şey Müfettiş için mevzubahis değildir.

Bundan sonra şunu söyleyeyim: Takdir dövizini şeklinde bir şey söylendi ve dendi ki; takdir dövizini kararnamelerde, tebliğlerde yer almaz. Bu 14 sayılı kararnamenin tahsis maddesinde yazılıdır. Bunun dışında her hangi bir şey mevcut değildir, dediler. Ben kendilerine Kambiyo muamelesini bilmediklerini söylemeyeceğim amma, şunu söyleyeceğim, lütfen 30 sayılı tebliğin 30 uncu maddesini dikkatle okusunlar.

BAŞKAN - (Sanık Hasan Polatkan'a hitaben) Bilirkişiden bir şey soracak mısınız ?

SANIK HASAN POLATKAN - Efendim; Bilirkişi, Bakan, bu şekilde tahsis yapamaz diyor. Halbuki Bakanın yetkisi hudutsuzdur. Bunu Hazine Umum Müdürü yapar, Bakan böyle bir tahsis yapamaz diyor, yani servis yapar. Bir defa burada hatası mevcuttur. Tebliğler Vekalet emridir. Vekaletin takdir hakkını nez etmezler. O tebliğler benim imzam ile çıkar. Hey'eti Vekileden çıkmaz. Tebliğlerde şu sarahat vardı, şu sarahat yoktu demek vekilin takdir hakkını ortadan kaldırmaz. Misal olarak arz edeyim, 30 dolara kadar olanını Kambiyo Müdürü veriyor. Hakikaten hediyeler hakkında bir rakam zikrettikten sonra, Vekil eğer lüzum görürse onun fevkinde olan şeyler için emir verir, yetkilidir tarzında bir şey vardır. Bu diğer tebliğler içine konmamıştır, hususi bir mana tazammun etmez. Ondan sonra ilacın kaç dolara olduğunu bilmesi, arabanın kaç dolar olduğunu bilmesi lazım gibi mütalaaalarına temas etmeyeceğim. Bendeniz arz ediyorum, Vekil diyor Ankara Kambiyo Müdürlüğüne havale etmiştir. (Uygundur)un üzerinde Ankara Kambiyo Müdürlüğü diye bir cümle yoktur. Müdafaamda da arz ettim. Bir defa 14 sayılı kararın hükmüne göre 30 dolara kadar Kambiyo mercilerinin bu kabil ilâç ve sıhhi malzeme, abonman ücretlerini tediye etme yetkisi mevcuttur. Bu takdirin fevkinde olan Vekalet Kambiyo Müdürlüğüne gider diyor. Bendeniz arz ettim müdafaamda, bu dilekçeyi Vekalet Kambiyo Müdürlüğüne götürmeyip Ankara Kambiyo Müdürlüğüne götürülmüş olduğunu ancak ben Soruşturma Kurulunda öğrenmiş bulunuyorum.

İkinci müdafaamda da arz ettim. Vekil uygundur der, takip edin der veya uygun değildir der ve red eder. Bu hususta taahhütname alınsın, noksan olmasın, deftere kayıt edilsin, girişi, çıkışı muntazam tutulsun diye bir takım meşruhat yermesi usulden değildir. Yalnız Maliye Vekâletinde değil, bütün Vekaletlerde ve Dairelerde usulden değildir. Nihayet, Ankara Kambyo Müdürlüğünden takdir döviz olarak alınmış, ve muamele görmüş. Bunu burada Kambyo Memurları ifade ettiler. Vekil takdir hakkını kullanmış, taahhütname neden alınmadı, Vekil vazifesini kötüye kullanmıştır, şeklinde bir suç varit değildir ve mevzubahis edilemez.

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ ORHAN APAYDIN - Reis beyefendi, Kambyo döviz mevzuunda bilirkişiye bazı sualler sorulmasını rica edeceğim. Ceza Muhakemeleri Usulüne göre 1567 sayılı kanunun 4 üncü maddesi mucibince Kambyo dâvalarında hususi bir Bilirkişi listesi tanzim edileceği ve bu listede isimleri mevcut ehli vuküflardan birine başyurulacağı hükmü mevcuttur. Bir ehli vukuf bilgili olabilir. Kanuni mevzuatı gayet iyi bilebilir, fakat mahkemenin aradığı husus, kanun maddesinin şu veya bu kelimesinin tefsiri değildir. Tatbikatın ne şekilde olduğudur. Kendileri 18 inci maddeden bahsettiler. 18 inci maddenin tatbikatı hakkında bize bir iki misal verebilirler mi ?

İkinci sualım, bizim döviz müsaadesini ahara devr ettiğimizi beyan ediyorlar, sonra da tahsis maksadı dışında kullandığımızı ileri sürüyorlar, bu iki fiil bir arada bulunamaz. Çünkü devirde sarf yoktur, temlik mevzubahistir. Maksat dışında kullanılmakta ise şahsına sarf mevzuu bahistir. Bu bize isnat edilen fiil hangisine giriyor. Biz başkasına mı temlik etmişiz, yoksa şahsımız için mi kullanmışız ?

Bir de vesaik kelimesini tefsir ettiler. Biz talepname ile vesaik arasında bir fark olduğu kanaatindeyiz. Buradaki vesaik, taahhütname verildiği takdirde, döviz müsaadesi istihsal eden şahsın bu müsaadeyi kullandıktan sonra merciine ibraz ettiği vesikalardır. Yoksa talepname vesika mahiyetinde telâkki edilemez. Talepname bir beyandır. Şu kadar döviz talep ediyorum denir. Bu bir vesika değildir, taleptir. Arz ettiğim hususların sorulmasını rica ediyorum.

BAŞKAN - Bilirkişi böyle burada bildiğini söyledi. Siz de müdafaanızı yaptınız. Geri tarafı mahkemeye ait bir şeydir.

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ ORHAN APAYDIN - Biz nihayet müdafaamıza göre...

BAŞKAN - Oturun, biz bir şey anlamak için Bilirkişiyi çağırdık. Bu hususu sorduk, yine tatbikat ve müstenidatı biz bulacağız. Biz kendimiz re'sen çağırdık. Sizin arzunuz değil, bazı hususları anlamak için istedik.

Onun söyledikleri ve sizin söylediklerinizin yerinde olup olmadığını takdir yine Divana aittir.

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ AYHAN TİMURTAŞ - Muhterem Hey'etinize döviz permisine ait tezkereyi arz etmek istiyorum. Bu, tezkereden dövizin ne maksatla ve ihtiyaç için alındığı görülecektir, bu resmî bir kâğıttır.

BAŞKAN - (Sanık Hasan Polatkan Müdafii Saffet Nezihi Bölükbaşı'na hitaben:) Eski müdafaanıza bir ilâveniz var mı ?

SANIK HASAN POLATKAN MÜDAFİİ SAFFET NEZİHİ BÖLÜKBAŞI - Eski müdafaama ilâve edecek bir cihet yoktur. Yalnız takdir dövizî mevzuunda Yüksek Hey'etin kâfi derecede tenevvür etmediği zannındayım. Bu hususta bir talebim vardır: Hazine Umum Müdürlüğünden takdir dövizinin ne olduğu, hangi hükme müstenit bulunduğu hususu sorulsun.

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ ORHAN APAYDIN - Efendim, ehli-vukufun beyan ettiği yeni hususlar vardır. 18 inci maddeden bahsettiler. Bu yeni bir meseledir. Bu hususta müdafa için mehil rica ediyorum.

BAŞKAN - Gereği görüşüldü:
Avukat Orhan Apaydın'ın mehil talebinin reddine karar verildi.

Müdafaanıza yapacak başka bir ilâveniz var mı ?

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ ORHAN APAYDIN - Şu bakımdan bu maruzatta bulundum. Müdafa olarak Kanunun hangi maddesinin ihlâl edildiğini bilmeliyiz ki, biz de ona göre müdafaamıza bir ilâve yapabilelim.

BAŞKAN - Timurtaş sizin müdafaalara bir ilâveniz var mı ?

SANIK REFİK KORALTAN MÜDAFİİ AYHAN TIMURTAŞ - Yok.

BAŞKAN - Sanıklardan son söz soruldu:

Sanık Refik Koraltan Başka bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK REFİK KORALTAN - Hayır.

BAŞKAN - Sanık Hasan Polatkan, sizin bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK HASAN POLATKAN - Görevimi kötüye kullanmam mevzubahis değildir. Başka bir şey diyeceğim yoktur.

BAŞKAN - Gereği görüşüldü:

Dosyanın tetkiki için duruşmanın 20/12/1960 Salı günü saat 9.30 a bırakılmasına oy birliği ile karar verildi.

KAPANMA SAATİ: 17.40

TÜRK PARASININ KIYMETİNİ KORUMAYA MUHALEFET

A L T I N C I O T U R U M

(20/12/1960 S a l ı)

Açılma Saati: 9.30

1-	Yüksek Adalet Divanı Başkanı	:	Salim Başol
2-	" " " Üyesi	:	Selman Yörük
3-	" " " "	:	Ferruh Adalı
4-	" " " "	:	Hıfzı Tüz
5-	" " " "	:	Hasan Gürsel
6-	" " " "	:	Nahit Saçlıoğlu
7-	" " " "	:	Vasfi Göksu
8-	" " " "	:	Nahit Hatipoğlu
9-	" " " "	:	Mehmet Çokgüler
1)	" " " Başsavcısı	:	Altay Ömer Egesel
2)	" " " " Yardımcısı	:	Fahrettin Öztürk
3)	" " " " "	:	Faruk Siret Değermen
4)	" " " " "	:	Salim Ertem
5)	" " " " "	:	Orhan Erdoğan
6)	" " " " "	:	Süleyman Taşar
7)	" " " " "	:	Niyazi Kırdar
8)	" " " " "	:	Necdet Darıcioğlu
9)	" " " " "	:	Servet Tüzün
10)	" " " " "	:	Turgut Lüleci
11)	" " " " "	:	Avni Yurtsever
12)	" " " " "	:	Ahmet Bayrak

BAŞKAN - Sanıklar getirildiler, bağlı olmaları yerlerine alındılar, müdafiler hazır. Açık olarak duruşmaya devam olundu.

Sanık Refik Koraltan'dan son sözü soruldu:

Başka bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK REFİK KORALTAN - Bundan evvelki oturumda Bilirkişiyi tekrar dinledik, değişen bir şey görülmedi. Bilirkişinin son konuşmasında yüksek makamla mutabakat hasıl oldu. Taahhütname verilmemesine göre başka tarafa sarfedebilir mi ? sualine de Bilirkişi aykırı bir cevapta bulunmadı. Taahhütname alınmamıştır, dedi. Zaten kaçırılan, saklanan, maksattan dışarı sarf edilen bir şey olmadığına göre, tekrar Adaletinizin tecellisini büyük bir itidal içinde bekliyorum.

BAŞKAN - Başka bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK REFİK KORALTAN - Hayır.

BAŞKAN - Sanık Hasan Polatkan'dan soruldu: Sizin başka bir diyeceğiniz var mı , yani şimdiye kadar söylediğinizden başka bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK HASAN POLATKAN - Dokuz yıldan fazla Vekillik ettim. Bunun 8,5 senesi Maliye Bakanlığında geçti. Bu müddet zarfında 30 milyar liraya yakın devlet varidatı, 30 milyar liraya yakın Devlet masrafı elimden geçti, 10 milyarlarca Devlet envali elimden geçti. Yine bu müddet zarfında ithalâta 15 milyar döviz tahsis edildi.

Sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisinin hasta refikası için sıhhi malzeme getirtmek üzere talep edilen 500 dolarlık döviz, verilirken servislerce taahhütname alınmamış olduğu ileri sürülerek, vazifemde suistimal yaptığım iddiası ile huzurunuzda çıkarıldım. Fakat bu muamelede tarafımdan hususi bir maksat takip edilmediği Yüksek Hey'etinizce tesbit edilmiş olduğu kanaatindeyim. Bu çok küçük hadise büyüklüğünü her devirde muhafaza edebilecek ve yarını sükunete kavuşturacak tarafsız insanlar olarak âdil bir karar vermiş olacağınızdan eminim.

BAŞKAN - Başka diyeceğiniz var mı ?

SANIK HASAN POLATKAN - Yok.

BAŞKAN - Gereği görüşüldü:

18 Esas sayıda kayıtlı bu dâvanın, Divanın 1 Esas sayısında kayıtlı Anayasayı ihlâl davası ile birleştirilmesine 20/12/1960 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Buyurun efendim.

(Sanıklar huzurdan ayrıldılar)

Şimdi Topkapı.

Kapanma saati: 9.35

Yb.